

har vedrørende ansvarsgrundlaget nedlagt

Sagsøgte1 og **Sagsøgte2** tilpligtes, principalt in solidum, subsidiært alternativt, at anerkende erstatningsansvaret for den ulykke **Sagsøger** var udsat for den 2. marts 2023.

Sagsøgte1 har nedlagt følgende påstande:

Over for **Sagsøger** nedlægges for så vidt angår ansvarsgrundlaget påstand om frifindelse.

Over for **Sagsøgte2** påstand nedlægges følgende påstand:
Frifindelse.

Over for **Sagsøgte2** nedlægges desuden følgende selvstændige påstand:
Sagsøgte2 tilpligtes at anerkende, at **Sagsøgte2** skal friholde ^{Sagsøgte1} for ethvert beløb, som **Sagsøgte1** måtte blive pålagt at betale til **Sagsøger** .

Sagsøgte2 har nedlagt følgende påstande:

I forhold til **Sagsøger** nedlægges følgende påstand:

Frifindelse.

I forhold til **Sagsøgte1** nedlægges følgende påstand:

Sagsøgte1 tilpligtes at friholde **Sagsøgte2** for ethvert krav inkl. renter og sagsomkostninger, som **Sagsøgte2** måtte blive pålagt at betale til **Sagsøger** .

Retten har modtaget sagen den 10. maj 2024.

Dommen indeholder ikke fuldstændig sagsfremstilling.

Oplysningerne i sagen

Det fremgår af sagens oplysninger blandt andet, at **Instruktør** den 8. september 2012 fik certifikat på uddannelse som canyon fører fra Verband der Österreichischen Berg- und Schiführer og Wirtschaftskammer Oberösterreich.

Europæiske Rejseforsikring A/S bekræftede i en mail af 20. december 2016 over for en jurist hos Gymnasiefællesskabet, som **Sagsøgte1** er en del af, at canyoning ikke ansås som "farlig sport" inden for rammerne af forsikringspoli-
cen "Rejseforsikring under tjenesterejser mv. i udlandet".

Sagsøger

var i 2023 elev i 2.u på Sagsøgte1

Af programmet for klassens studietur fremgår blandt andet, at klassen sammen med to andre 2.g klasser skulle rejse med tog til med forventet ankomst den 27. februar 2023 og afrejse den 3. marts 2023 med forventet ankomst i København den 4. marts 2023. Af programmet fremgik, at eleverne havde en daglig praktisk idrætsaktivitet – klatring, mountainbike og canyoning. Sagsøger s klasse var programsat til canyoning den 2. marts 2023.

Om Sagsøgte1

regler for studieture fremgik af programmet blandt andet:

Skolens regler for studieture:

Studierejser/ekskursioner

I løbet af din studietid vil du komme på ekskursioner og studieture. Når du er af sted, har du undervisning uden for skolen. Det betyder, at skolens almindelige studie- og ordensregler stadig gælder, selvom du ikke er på skolen. Derudover skal de regler, der fastsættes for den enkelte klasse/det enkelte hold, nøje overholdes.

Eleverne modtog i tillæg til programmet for studieturen også et informationsbrev fra Sagsøgte2 Af dette fremgik blandt andet:

Canyoning

I denne sport følger man vandet ned igennem en kløft fra øverste til nederste punkt. På turen ned vil vi udfordre os selv med spring, rapelling og naturlige slides. På en canyoning tur er det helt sikkert det ukendte, det iskolde vand og højderne der vil sætte ens mentale styrke på prøve.

Tidshorisonten: Hele turen tager ca. 7 timer inklusiv transport. I bliver kørt i mini bus til udgangspunktet med en køretid på ca. 1 1/2 time. På P-pladsen skal der klædes om til våddragter, og derefter vil der være en briefing til turen. Turen i kløften varer ca. 2 timer og efter den sidste udfordring i det våde element bliver der gået en halv time tilbage til bilen. Efter omklædning og indtagelse af jeres madpakker vil vi returnere til lejlighederne.

Udstyr: I får hjelm, våddragt, sele og sko af os. I skal selv have badetøj med og håndklæde. Hvis man har en badehætte eller neopren sokker, så hjælper det jer med at holde varmen i vandet.

Forudsætninger: Det er et must at I kan svømme mindst 25 meter og kan få hovedet under vand. Det er en god ide hvis man har været en tur i svømmehallen og hoppet fra lidt vipper, så man har en ide om hvordan det føles.

Canoyning aktiviteten under studieturen fandt sted i Valle A i Norditalien. En anden udbyder af canyoning ture, Firma1 har på deres hjemmeside beskrevet sværhedsgraden af Valle A ruten således:

With its medium difficulty level, this canyoning experience is also perfect for beginners looking for an exciting first adventure with expert guides.

- **Difficulty level:** medium
- **Perfect for:** first canyoning experience
- **Location:** Valle

Der er under hovedforhandlingen afspillet videooptagelser fra canyoning turen den 2. marts 2023. Videoerne er dels optaget med Go Pro kamera af **Sagsøger** s klassekammerat **Elev1** dels af ^{Hjælper} der deltog som **Sagsøgte2** hjælpeguide under turen.

For så vidt angår videoerne bilag 11, fil GH010136, bilag IIB, fil GX014866, bilag C og bilag IIJ, fil GX014869(1) er det **Sagsøgte2** opfattelse, at **Sagsøger** s sidste spring – omtalt som 13 meter springet – ses på disse videoer. **Sagsøger** har bestridt, at dette kan lægges til grund.

Ved det sidste 13 meters spring kom **Sagsøger** til skade, og han blev af redningsmandskab kørt til skadestuen. Af hans udskrivningsbrev af 10. marts 2023 fremgår, at indlæggelsesårsagen var burstfraktur på L1, og at han under indlæggelsen blev opereret.

Den 10. marts 2023 ankom **Sagsøger** til Danmark, hvor han blev indlagt på ortopæd-kirurgisk afdeling. Han blev udskrevet til ambulantlysbehandling den 20. marts 2023. Den 23. marts 2023 blev han tilbudt re-operation, hvilken blev foretaget den 27. marts 2023.

Den 27. februar 2025 fastsatte ^{Forsikringsselskab} som ulykkesforsikringsselskab for **Sagsøger** hans méngrad som følge af ulykken til 15 %.

Retslægerådet har den 5. november 2025 afgivet udtalelse til brug for rettens behandling af sagen. Heraf fremgår:

" ...

Med sagens tilbagesendelse skal Retslægerådet indledningsvist bemærke, at rådet har indhentet yderligere oplysninger/materiale til brug for rådets besvarelse af spørgetemaet. Der er modtaget følgende materiale:

- Bilag C – videoklip af udspring fra klippe

Retslægerådet skal herefter besvare de stillede spørgsmål således:

Spørgsmål A2:

Retslægerådet bedes gennemse video i bilag C og oplyse, om skademekanismen er egnet til at forårsage en fraktur af ryggen (L1).

Retslægerådets opmærksom henledes i den forbindelse på, at det er beskrevet i korrespondancebrev af 17. marts 2023 fra Ortopædkirurgisk afdeling, at sagsøger ved springet ikke ramte sten eller andet hårdt.

På videoen ses et udspring ned i vand, hvor udspringeren lander på fødderne. Typisk vil man ikke forvente en rygfraktur efter et sådan spring. Det er dog beskrevet (se bilag 4). Ud fra en samlet vurdering af sagens akter finder Retslægerådet imidlertid, at udspringet er egnet til at forårsage et brud i rygsøjlen.

Spørgsmål B2:

Retslægerådet bedes oplyse, om re-operationen i Danmark af sagsøgers ryg helt eller delvist er en følge af behandlingen i Italien, og hvis det ikke er tilfældet, hvad årsagen er til, at sagsøger bliver reopereret efter sin hjemkomst.

Sagsøger er reopereret, idet man i Danmark har vurderet, at den stilling som sagsøgers ryg var blevet stivgjort i, var for langt fra den normale rygs kurver. En fejlstilling her kan få konsekvenser senere i livet med øget mulighed for degeneration og smerter.

Spørgsmål C2:

Retslægerådet bedes oplyse om hændelsen den 2. marts 2023 efter en lægefaglig vurdering har medført/påført en forværring af sagsøgers helbredsmæssige tilstand, og om denne forværring i givet fald er forbigående eller varig?

Det er Retslægerådets vurdering, at der er tale om en varig forværring af sagsøgers rygtilstand, idet det har været nødvendigt at stivgøre sædvanligvis bevægelige led i ryggen, hvilket vil betyde en ekstra belastning af resten af ryggen.

Spørgsmål C2:

Retslægerådet bedes oplyse om hændelsen den 2. marts 2023 efter en lægefaglig vurdering har medført/påført en forværring af sagsøgers helbredsmæssige tilstand, og om denne forværring i givet fald er forbigående eller varig?

Det er Retslægerådets vurdering, at der er tale om en varig forværring af sagsøgers rygtilstand, idet det har været nødvendigt at stivgøre sædvanligvis bevægelige led i ryggen, hvilket vil betyde en ekstra belastning af resten af ryggen.

Spørgsmål D2:

Hvis Retslægerådet besvarer spørgsmål C bekræftende, bedes Retslægerådet oplyse hvilke om nogen varige gener og symptomer sagsøger lider af, som følge af hændelsen den 2. marts 2023?

Ved 1-års kontrol fremgår det af bilag 13, at sagsøger ikke tager fast smertestillende medicin. Han træner flere gange ugentligt med styrketræning. Han oplever smerter fra ryggen i forbindelse med siddende

stilling samt ved forover bøjning, og endvidere ved forskellige belastninger og stillingsskift.

Spørgsmål E2:

Retslægerådet bedes oplyse, om der er konkurrerende eller forud bestående årsager i forhold til sagsøgers gener og/eller symptomer, som de kommer til udtryk i tiden efter hændelsen den 2. marts 2023.

Det er der ikke.

...

Spørgsmål A1:

Retslægerådet bedes angive, hvilken skade sagsøgeren er påført som følge af den påvirkning, som han var udsat for ved springet den 2. marts 2023, som vist på videoen (bilag C).

Såfremt der er usikkerhed forbundet med svaret, bedes denne usikkerhed beskrevet.

Retslægerådet har set videoen igennem, som er af teknisk dårlig kvalitet. Ud fra en samlet vurdering af sagens akter finder Retslægerådet, at der opstået et brud i rygsøjlen ved denne aktivitet. Sagsøger er landet på benene og har fået en kraftpåvirkning i kroppen længderetning.

Spørgsmål B1:

Såfremt Retslægerådet ved besvarelsen af spørgsmål C vurderer, at sagsøgeren ved springet den 2. marts 2023 blev påført en forbigående forværring af hans helbredstilstand, bedes varigheden af denne forbigående forværring beskrevet i det omfang det er muligt.

Såfremt der er usikkerhed forbundet med svaret bedes denne usikkerhed beskrevet.

Det er ikke Retslægerådets vurdering, at der er tale om en forbigående forværring. Se tidligere besvarelser. Sagsøger har fortsat rygsmerter og har behov for smertestillende medicin (paracetamol).
..."

Forklaringer

Der er afgivet forklaring af Sagsøger, Instruktør, Elev2, Elev3, Lærer1, Elev1, Lærer2 og Hjælper

Sagsøger har forklaret, at han forud for sin studietur med 2.u i 2023 ikke havde nogen erfaring med udspring eller canyoning. Han

fik ikke forud for studieturen nogen egentlig information om canyoning aktiviteten fra **Sagsøgte1** eller fra **Sagsøgte2**. Ingen spurgte til hans erfaring med sådanne aktiviteter. Ingen øvede udspring med ham.

Da de skulle i gang med canyoning den 2. marts 2023 fik de ikke nogen information om de sundhedsmæssige risici. Den indledende briefing varede 4-5 minutter. Han fulgte opmærksomt med. Han var ikke påvirket og havde ikke tømmermænd. Han opfattede det som udgangspunkt som en obligatorisk aktivitet på studieturen at deltage i canyoning. Der blev - som han husker det - som udgangspunkt ikke sagt noget om, at det var frivilligt, om man ville foretage springene. Han fulgte gruppen og guiderne, og der var ikke anledning til at tro, at noget ville gå galt. Det havde betydning for hans deltagelse i springene, at der var tale om en skoleaktivitet.

Han fik af guiderne udleveret sko, våddragt, hjelm og sele. Der var huller i våddragten og i skoene, og der var en defekt spændingsmekanisme på hjelmen, så han ikke kunne spænde den helt fast.

Guiderne vejledte om, at man under springene skulle have let bøjede knæ og spænde op i kroppen. I begyndelsen af springet skulle man have arme ud fra kroppen og så til sidst føre armene ind til kroppen. Undervejs på ruten hæftede han sig ikke ved, at nogen elever ikke udførte springene teknisk korrekt. Men han har efterfølgende kunnet se det på videoerne. Der blev ikke grebet ind over for det, når elever ikke udførte springene teknisk korrekt.

Deres lærer, **Lærer1** var til stede ved nogle af springene. Ved 13 meter springet, hvor han kom til skade, var **Lærer1** ikke til stede. **Instruktør** var til stede ved nogle af springene, blandt andet ved 13 meter springet. Den anden guide, **Hjælper** var ikke oppe på klippen, da han foretog 13 meter springet.

De personer, der var til stede, da han skulle foretage 13 meter springet, var således **Instruktør** og hans klassekammerat **Elev2** der skulle springe efter ham. **Instruktør** foretog individuel instruktion af hver af eleverne, når de skulle springe. **Instruktør** sagde til ham, at han skulle spænde op i kroppen, og så blev han anvist, hvor han skulle springe. Da han skulle foretage 13 meter springet, var han spændt og havde sommerfugle i maven. Der var ikke nogen, der spurgte til hans følelser omkring det at skulle springe.

Han fulgte de angivne instruktioner fra **Instruktør** så han vil tro, at han udførte springet korrekt.

Da han havde ramt vandet, hentede **Hjælper** ham i vandet og svømmede ham ind til land. **Instruktør** hjalp med at få ham op af vandet. **Lærer1** forhindrede, at der blev flyttet mere på ham. **Instruktør** foreslog, at der skulle laves en bære af grene til ham. **Lærer1** forhindrede dette, idet **Lærer1** sagde, at det ikke ville være en god idé at flytte mere på ham.

Mens han lå og ventede, kunne han høre, at der blev talt om, hvad de skulle stille op med ham. Han hørte også **Lærer1** spørge **Instruktør** om **Sagsøgte2** tidligere havde oplevet noget lignende. **Instruktør** svarede, at de tidligere havde haft en kvinde, der ved samme spring havde slået en flig af ryggen og måtte reddes op.

Instruktør har forklaret, at han grundlagde **Sagsøgte2** for 24 år siden. Han er uddannet canyoning guide og bjergreder. **Sagsøgte2** arrangerer multiadventure ture for skoleklasser og familier. Aktiviteterne kan f.eks. være canyoning, klatring, mountainbike ture eller vandreture.

Han er uddannet certificeret canyoning guide i Østrig. Uddannelsen starter med en optagelsesprøve. Hvis man består optagelsesprøven, varer uddannelsen et halvt år, og derefter er der en eksamen. Man skal kunne føre gæster sikkert igennem en kløft, og et element i uddannelsen er at lære at give gæsterne sikkerhedsinstruktioner. Han har løbende faglig sparring med andre bjergførere i Østrig, og der er et obligatorisk kursus minimum hvert 2. år. Han skal deltage i sådanne kurser for at bevare sin licens. Han har også 10 års bjergreder erfaring fra Østrig.

Foreholdt at det har vist sig, at den udvidede forsikring, som **Sagsøgte2** reklamerede med på sin hjemmeside, har afvist at dække **Sagsøger** s ulykke, har han forklaret, at han havde misforstået forsikringsforholdene. Som obligatorisk medlem af bjergforbundet i Østrig er han forsikret, og han troede, at forsikringen også gjaldt for **Sagsøgte2**. Dette viste sig ikke at være tilfældet. Han har efterfølgende fået bragt forsikringsforholdene for **Sagsøgte2** i orden.

Sagsøgte2 samarbejdede første gang med **Sagsøgte1** i 2020. Turen i marts 2023, hvor **Sagsøger** deltog, må så have været tredje gang, de havde opgaver for **Sagsøgte1**. Han har gået canyon med gæster i de seneste 25 år. I alt har han nok haft omkring 10.000 mennesker med på canyoning. Det er foregået i Østrig, i Norditalien og på Korsika.

Hvert år er han typisk i Norditalien i 3-4 uger med skoleklasser. Han har aldrig tidligere i Valle **A** i Norditalien haft en ulykke med en gæst. Det er hel-

ler ikke sket efter den dag, hvor **Sagsøger** skade.

kom til

Der var i 2016 eller 2017 en hændelse under en canyoning tur på Korsika, hvor de måtte hjælpe en pige ud af kløften. Han hørte ikke mere til det, før pigens lærere kom ned igen året efter. Lærerne fortalte da, at pigen var kommet til skade. Han ved ikke, om pigen var kommet til skade ved et spring eller på en anden måde under aktiviteten. Hvis **Sagsøger** har hørt ham tale om noget med en skade, kan det have været denne hændelse på Korsika, han omtalte. Der er aldrig sket noget på Valle **A** canyoning turen.

Ved den omtalte episode på Korsika var han selv til stede. Pigen beklagede sig undervejs i kløften over, at hun havde ondt i ryggen, og han og **Hjælper** hjalp hende tilbage. Det kunne ikke siges præcis hvor på ruten, pigen var kommet til skade. Pigen var i bedring de følgende dage, og først næste år hørte han fra en lærer fra samme skole, at pigen var kommet til skade. Han ved ikke, om det var ved et spring eller en rutsjetur, at pigen var kommet til skade.

I forlængelse af vidnet **Elev3** forklaring om, at han til hende og andre tilstedeværende skulle have udtalt, at han "ofte havde oplevet, at folk har fået slået en flig af rygsøjlen under canyoning aktiviteten" har han forklaret, at han aldrig har sagt dette. Det er jo slet ikke rigtigt, at **Sagsøgte2** ofte har oplevet dette.

Foreholdt bilag IIG, kort over har han forklaret, at han vil tro, at Valle **A** kløften ligger ca. 40 km kørsel fra **X** slugten.

Det var ham, der valgte, at Valle **A** skulle bruges til **Sagsøgte1**

Det er en af de nemmeste kløfter i området. Det er en begynderrute. Ruten er derfor velegnet til elever, der kommer uden nogen særlig erfaring med canyoning. Ruten har også den fordel, at den naturligt bygger op fra lettere hop og rutsjeture til højere og mere udfordrende ting. I Valle **A** er der to steder mulighed for "nødudstigning", hvor det er muligt at komme ud af ruten. Det er endvidere muligt at gå uden om alle springene. Det eneste sted på ruten, hvor man ikke kan gå uden om en udfordring, er et sted, hvor man er nødt til at glide 3 ½ meter.

Han vil tro, at han med **Sagsøgte1** forud for den første tur i 2020 havde en samtale om, hvad der skulle være den maksimale springhøjde, men han husker det ikke konkret. **Sagsøgte2** stiller ikke krav til, hvor mange lærere, der skal være med på turen. Lærerne har ikke nogen opgaver i forhold til **Sagsøgte2** sikkerhedsbriefing af elever eller i forhold til at give instrukser ved hop.

Sagsøgte1 var det første hold i 2023, og han og **Hjælper** havde gået turen igennem forinden. Det gør de altid, inden de modtager gæster. De tjekkede reb, og de tjekkede vandet med dykkerbriller for eventuelle ændrede forhold i forhold til året forinden. **Hjælper** har ikke en formel uddannelse som canyon guide, men han er meget erfaren og har været hos **Sagsøgte2** i 17 år. Den 2. marts 2023 var **Hjælper** med som chauffør og hjælper. Der var ikke nogen årstidsbegrænsning på Valle **A** ultimo februar/primio marts 2023. I Italien er der på vejen til kløfter grønne skilte, der oplyser om eventuelle restriktioner. Dette er helt sædvanligt i Italien, hvor canyoning er lidt af en folkesport.

Den 2. marts 2023 var det godt vejr, da de ankom til kløften i Valle **A**. Det var køligt, men ikke frostgrader, og der var solrigt. I en kløft som Valle **A** er vandet altid koldt. Vandet kommer oppe fra bjergene. Vandet var nok 7 grader. Om sommeren kan det muligt blive 10 grader.

Da de kom ud af bilerne, fik alle deltagerne en introduktion til udstyret, som bestod af en 6 mm våddragt (semi-tørdragt), sokker, et par canyoning guide sko, en klatresele og en hjelm. Klatreselen bruger man til at klikke sig fast på torve undervejs. **Sagsøgte2** bruger maksimalt deres udstyr i to sæsoner, og de køber fra anerkendte firmaer. De gennemgår undervejs i sæsonen udstyret, for der kan også ske noget med et stykke udstyr på første tur. Hvis der er mangler ved udstyret, smider de det ud.

De havde rigeligt udstyr med til Valle **A** så hvis en elev f.eks. syntes, at våddragten ikke passede eller hjelmen ikke passede, kunne dette stykke udstyr skiftes ud. Han er ikke i tvivl om, at han tjekkede, at eleverne alle var iført det rigtige udstyr. Eleverne skal altid gå én og én forbi ham, så han kan tjekke deres sele mv.

Fra bilerne gik de først i ca. 10 minutter ned til kløftens begyndelsen. Herefter foretog han sikkerhedsbriefing. Varigheden af hans sikkerhedsbriefing er ca. 10 minutter. Det er de samme punkter, han går igennem med alle deltagere hver gang. Punkterne omfatter begrundelsen for udstyret – dvs. hvorfor man har hjelm og våddragt på -, selens funktionsmåde, hvordan man står fast i skoene, hvordan man hopper – let bøjede ben og armenes placering, opspænding i kroppen -, og hvordan man rutsjer. Hans grupper er små, f.eks. ni eller tolv mennesker, og han afstemmer med øjenkontakt mv., at gruppen har forstået instruktionerne. Gruppen, som **Sagsøger** var en del af, fremstod bestemt som om, de alle havde forstået det. Det var en god, opmærksom gruppe. Til sidst i sin sikkerhedsbriefing taler han altid med gruppen om det mere personlige, herunder at man skal hjælpe hinanden undervejs, og at ingen skal føle, at de er tvunget til noget. Nogen har allerede sprunget fra 10 meter vippen, andre har sat af fra kanten, og for de sidste er et spring på 3 meter

en overvindelse. Han sagde, at ingen er tvungne til at hoppe, og at man kan gå uden om springene. Først undervejs fortæller han, at folk kan gå helt ud af kløften via "nødudstigningerne".

På alle spring er det vigtigt, at man bøjer let i benene, men indtil 5 meter har det ingen betydning for sikkerheden, om man gør det rigtige med armene eller holder sig for næsen.

Efter sikkerhedsbriefingen gik de igennem kløften. Man går som en lang slange. Han og **Hjælper** kører et overlappende system, så der altid er én af dem til stede ved hop eller glid, hvor det er nødvendigt, at der er nogen til stede. Undervejs gentog de instruktionerne om, hvordan man skal hoppe eller glide. Han føler ikke, at han undervejs pressede nogen til noget, der var langt ud over deres grænser. Hvis der er én, der gerne vil, men ikke rigtig tør, taler han med dem om, hvordan de skal gøre. Der var ikke undervejs et skifte i stemningen i gruppen. Det var en god gruppe, hvor de ikke pressede hinanden indbyrdes. Alle fik af de andre lov til at være på det niveau, de nu var på.

Inden det første høje spring/hop, der i sagen er omtalt som et 10 meter spring, men reelt er 7 meter, samlede han igen eleverne til en gentagelse af den del af sikkerhedsbriefing, hvor han fortalte om, at de skulle springe med let bøjede ben, i starten have armene ud fra kroppen, og derefter samle armene i et kryds foran brystet inden kontakt med vandet. Dette sidste får i sig selv kroppen til at spænde op.

Det i sagen omtalt 13 meter spring er reelt et spring på lidt over 11, maksimalt 12 meter. Han har efterfølgende målt det med et tov.

Den 2. marts 2023 var der fire-fem elever, der valgte at tage det sidste 13 meter spring. Resten blev nede og ventede. Man skal aktivt gå op på klippen, hvis man vil springe. Poolen, man rammer i, er meget dyb. Afsætningsstedet på klippen er det samme hver gang. Fra landingsstedet i poolen til bredden er der 15-20 meters svømmetur. Han vil mene, at der var to elever, der hoppede før **Sagsøger**. Han havde vist eleverne op på klippen og blev deroppe sammen med alle elever. Han instruerede i bøjede ben, armene ud og så ind og spænd op i kroppen. Han gav denne instruktion individuelt til alle elever før deres spring. Man kan på grund af den ringe plads oppe på klippen ikke stå samlet deroppe. **Sagsøger** fik samme instruktion som de andre elever. Efter at **Sagsøger** havde udført sit hop, sprang en yderligere elev og til sidst sprang han selv. Han bemærkede intet usædvanligt ved sit eget spring. Forholdene på klippen og i poolen var, som de plejede at være.

Han vil lige som **Sagsøger** mene, at denne udførte 13 meter springet teknisk korrekt. Han opfattede det i hvert fald sådan og han opfattede det også sådan, at **Sagsøger** landede godt i vandet. Han kan ikke i dag mindes, at **Sagsøger** skulle have udført de tidligere, lavere hop på ruten teknisk ukorrekt.

Forholdt video bilag 11, fil 010136 optaget ved det omtalte 13 meter spring har han forklaret, at eleven, der ses springe minuttal 06:06 ikke udfører springet teknisk korrekt. Elevens arme forbliver ud for kroppen og samles ikke til sidst før kontakt med vandet. Han kan ikke gøre andet end at instruere eleverne om, hvordan de skal springe, inden de springer. Når de først er undervejs i springet, har han ikke indflydelse på, om de lander med armene ud til siden eller ej. Det samme gør sig gældende for de to næste elever, der ses på videoen, som heller ikke samler armene til sidst. Det vigtigste er under alle omstændigheder, at deltagerne lander korrekt på benene.

Da det viste sig, at **Sagsøger** var kommet til skade, kom redningsmandskab og politiet til stede. Der er ingen myndigheder – hverken italiensk politi eller andre lokale myndigheder -, som den 2. marts 2023 eller senere har påtalt hans organisering af canyoning aktiviteten i Valle A denne dag. Da redningsmandskabet og politiet nåede ned i kløften og påbegyndte at hjælpe **Sagsøger** op af kløften, aftalte han at mødes med dem oppe ved bilerne. Da han kom derop, tog politiet kopi af hans dokumenter, herunder hans bjergførercertifikat og årskort.

Han giver i dag de samme instruktioner, som han gav til eleverne i den gruppe, som **Sagsøger** var en del af. Det har ikke ændret sig.

Elev2 har forklaret, at han før studieturen i 2023 ikke kendte til canyoning. De fik tilsendt et program fra **Sagsøgte1** med omtale af aktiviteterne. Han undersøgte ikke selv, hvad canyoning var. Det var hans opfattelse, at de ting, der stod i programmet, var undervisning.

Da de ankom til canyoning aktiviteten den 2. marts 2023 fik de som det første tildelt udstyr. Derefter fik de instruktion. Han husker i dag ikke udstyret særlig godt. Han husker det sådan, at våddragten og skoene var funktionsdygtige. Hjelmen gav ham problemer på sidste hop. Fra instruktionen husker han, at de fik at vide, at vandet var koldt, og at stenene var glatte. Det fik også at vide, at de ved hop skulle spænde i krop undervejs og være klar til at bøje benene. Han husker ikke, om nogen fortalte dem om risici ved canyoning.

Ved udfordringerne eller aktiviteterne undervejs på ruten fik de løbende instruktioner, så de kunne udføre det korrekt. Han mindes, at nogen af hans kammerater lavede fejl under deres hop. Det var fejl, der bestod i, at hænderne ikke

blev holdt tæt på kroppen, eller at vægten var forkert, så de kom til at lande lidt på numsen. Han lagde ikke mærke til, om der blev rettet på dem.

Stemningen var undervejs begejstret og spændt, og for nogens vedkommende også lidt nervøs. Han synes, at de nervøse elever både kammeraterne imellem og fra guidernes side blev håndteret godt. Læreren, **Lærer1** befandt sig på ruten blandt eleverne som deltager i aktiviteterne. **Sagsøgte2** guider var til stede ved udfordringerne. Som han husker det, havde han samtaler og vekslede ord med guiderne undervejs. Han husker ikke, hvad de talte om.

De nåede til 13 meter hoppet, som var det sidste på turen. Det var frivilligt, om man ville tage det. Man behøvede ikke at gøre det, og gruppen var accepterende over for dem, der valgte ikke at foretage springet. Han husker det ikke sådan, at **Lærer1** over for eleverne som plenum sagde, at han ikke ville udføre springet. Men han husker, at han selv talte med **Lærer1** om, at **Lærer1** grundet sine rygproblemer ikke ville tage springet.

Selv er han gymnast, så han er vant til at tage risici, og han var ikke i tvivl om, at han ville udføre springet.

Han overværede ikke alle de øvrige elever springe, for man kunne ikke se de personer, der stod på toppen af klippen, når man selv var på vej op ad stien til det sted, hvor springet skulle foretages. Han skulle springe efter **Sagsøger**. Da det var hans tur til at springe, havde han forinden set, at **Sagsøger** var kommet til skade. Han overvejede ikke at lade være med at springe. Han ville gerne ned og hjælpe **Sagsøger**. Han spurgte, om han måtte udføre springet, og det fik han lov til. Han ville have foretaget springet, selv om der ikke havde været guider til stede. Han er vant til at tage risici. Han husker ikke, om han selv fik instruks før sit spring. Han lagde ikke mærke til, om **Sagsøger** fik instruks, før han sprang.

Han kom ned til **Sagsøger**, som var i stor smerte. De to guider og **Lærer1** var der. Det blev besluttet, at der skulle forsøges bygget en bære af grene, så **Sagsøger** kunne bæres op fra slugten. Men de opgav, og **Sagsøger** blev i stedet lagt op på en flad sten, hvor han kunne ligge i solen. Herefter var det nødvendigt for en af guiderne at komme op til et sted, hvor der var mobilsignal, med henblik på at tilkalde redningsmandskab. Han husker, at der blev talt om, at der havde været en lignende ulykke med en pige, der havde slået en flig af ryggen, og hende fik de fragtet op til bilen. Dette var udgangspunktet for, at det samme skulle forsøges med **Sagsøger**. Han husker ikke hvem af de to guider, der sagde det, men det var en af dem.

Elev3 har forklaret, at hun gik i gymnasieklasse med **Sagsøger**. De er stadig gode venner. Hun var ikke på samme canyoning hold som **Sagsøger** den 2. marts 2023. Hendes hold var nummer to og skulle følge efter.

Forud for afrejsen til studieturen vidste hun, at de skulle på canyoning, men hun vidste ikke, hvad canyoning var. Hun satte sig lidt ind i det ved at søge på nettet. De fik ikke fra **Sagsøgte1** eller **Sagsøgte2** oplysning om, at canyoning kunne være farligt. Ingen spurgte ind til hendes evner eller forudsætninger for canyoning. Hun opfattede programpunkterne på studieturen som obligatorisk undervisningsaktivitet.

Hun kom imidlertid ikke til at udføre canyoning den 2. marts 2023. Hendes hold sad og ventede en times tid. Så kom **Instruktør** tilbage til dem og fortalte om **Sagsøger**s situation. Han sagde, at der havde været en hændelse, og at de ikke vidste, hvor alvorligt det var. Hun husker med 95 % sikkerhed, at **Instruktør** også sagde, at **Sagsøgte2** ofte før havde oplevet, at nogen havde slået en flig af rygsøjlen. Han sagde, at nogen fra det første canyoning hold lidt senere ville komme med deres vådragter til dem, så de også kunne komme afsted på canyoning. Nu havde hun imidlertid ikke lyst til at komme afsted. Hun syntes ikke, at det var okay efter det, der var sket med **Sagsøger**.

Lærer1 har forklaret, at han underviser i biologi, bioteknologi og idræt på **Sagsøgte1**. Han har været på gymnasiet siden 2007. Gymnasiet arrangerer studieture for eleverne i 2.g.

Studieturen for **Sagsøger**s klasse arrangerede han sammen med **Lærer2** der var klassens idrætslærer. I studieturen deltog yderligere to klasser og fire lærere, der var tilknyttet disse klasser. Studieturen blev arrangeret sådan, at der indgik både idræt og biologi i aktiviteterne. Han havde kendskab til **Sagsøgte2** som han tidligere havde brugt på en studietur til Korsika og en studietur samme steder i Frankrig/Italien som den tur, **Sagsøgte2** arrangerede for 2.g'erne i 2023. **Sagsøgte2** var også blevet benyttet af andre lærere på **Sagsøgte1** og **Sagsøgte2** ture havde fået positiv omtale i gymnasie-idrætslærernes fagblad, GISP.

Det var hans og **Lærer2** opfattelse, at turen med **Sagsøgte2** ville være en god idé i forhold til teambuilding. Desuden var **Sagsøgte2** aktiviteter noget, som eleverne ikke havde prøvet før. Hvis man tager eleverne på skitur, er der typisk 1/3 af eleverne, der allerede er gode til at stå på ski. ^{Sagsøgte2} aktiviteter tikkede også nogle bokse af i forhold til undervisningsplanen for idræt. **Lærer2** havde kendskab til, at ^{Sagsøger}s klasse var

glade for idræt, så han fandt klassen velegnet til en tur med **Sagsøgte2**. Der var andre klasser, som han ikke ville have taget med på sådan en tur.

Det var **Sagsøgte2**, der valgte canyoning ruten Valle A. Det er **Sagsøgte2**, der har erfaringen til dette. Han drøftede ikke på forhånd højden af springene med **Sagsøgte2**. Han havde tidligere været på helt samme rute med en gymnasieklasse og vidste godt, at der var det høje spring til sidst. Han havde selv taget springet, da han var afsted med en tidligere 2.g klasse.

Foreholdt sin redegørelse for hændelsesforløbet med **Sagsøger**

under studieturen, sagens bilag E, har han forklaret, at han skrev denne redegørelse kort efter studieturen. Han kan vedstå indholdet. Han har genlæst sin redegørelse, inden han kom i retten for at afgive forklaring i dag, og der er ikke noget, som han i dag synes, at han skulle have tilføjet. Foreholdt at dokumentet er oprettet den 10. november 2023 og senest redigeret den 5. juli 2024, har han forklaret, at han blev bedt om at skrive hændelsesforløbet ned efter, at **Sagsøgte1** havde fået en erstatningsanmodning. Det var rektor, **Rektor**, der bad ham om at skrive hændelsesforløbet ned. Han husker ikke, at han havde en direkte samtale med **Sagsøgte1** advokat om at skulle beskrive hændelsesforløbet. Han husker det sådan, at samtalen var med rektor.

Adspurgte til overvejelser om sikkerheden for eleverne i forhold til de aktiviteter, som **Sagsøgte2** stod for på turen, har han forklaret, at hverken han eller andre lærere havde haft betænkeligheder ved sikkerheden. **Sagsøgte2** var erfarne og professionelle, havde gode omtaler og havde været benyttet både af ham og hans kollegaer til tidligere studieture. Der var intet, der satte hans alarmklokker i gang, heller ikke under selve turen den 2. marts 2023. Selerne var i orden, **Instruktør** instruerede korrekt og alt fremstod i orden, så der var ikke noget at studse over. Der er altid risici ved ting. Det er der også ved at færdes i en storby. Hvis studieturen i stedet havde været en skitur, havde der også været risici. På en skitur opstår nemt knæskader, eleverne kan få knubs på pisterne, og der kan være hændelser under afterskiing.

Han havde ikke betænkeligheder ved, at han var den eneste lærer, der gik med gruppen af elever den 2. marts 2023. Hans erfaring med **Sagsøgte2** er, at de har guider nok til at tage sig af gruppen og han blev da heller ikke pålagt et sikkerhedsansvar af **Sagsøgte2** den 2. marts 2023. Han har ikke på ture med **Sagsøgte2** oplevet, at der skulle være behov for en ekstra lærer.

Den 2. marts 2023 holdt han øje med de elever, der gik foran ham, og han holdt øje med springene, herunder kvaliteten af elevernes spring. Han mindes ikke, at han så eleverne udføre spring på en måde, hvor han tænkte, at de ikke havde

kontrol, og at det var helt galt. Hvis han havde set det, ville han have sagt til dem, at de ikke skulle springe mere.

Om sit eget befindende den 2. marts 2023 har han forklaret, at han var iført en meget tyk våddragt, som han selv havde med. Grundet våddragten og let klaustrrofobi, som han har udviklet under tidligere MR skanninger, blev han lidt utilpas, da han havde taget våddragten på oppe ved bussen. Men det gik hurtigt over.

Efter vist nok det næstsidste hop besluttede han sig for ikke at hoppe igen. Han har de seneste 15 år døjet med sin ryg på grund af medfødt Scheuermann syndrom, og han har op til fire diskusprolaps lidt afhængig af, hvordan man tæller prolapserne. Desuden medfører hans alder, at han nu også anser sig for at have en gammel ryg. Han fik et lille knæk i ryggen ved næstsidste spring, og han besluttede derfor, at han ikke ville springe mere. Dette var baseret på hans særlige ryg og alder, ikke på forkert udført spring, så det gav ikke anledning til, at han overvejede at stoppe elevernes aktivitet eller bede guiderne om at nedskalere.

Foreholdt at han i sin redegørelse for hændelsesforløbet om det sidste 13 meter hop har skrevet "jeg talte ikke med eleverne, før de besluttede om de ville springe" har han forklaret, at de elever, der ønskede at springe, var gået op sammen med Instruktør da han nåede frem til det sted, hvor de øvrige elever ventede. Nogle elever, som f.eks. havde det dårligt med store højder, havde valgt ikke at foretage springet. Det havde indgået i Sagsøgte2 instruktion til gruppen, at eleverne ville kunne vælge at gå ned igen. Man springer, hvis man tør og føler, at man kan. Eleverne vidste, at de kunne stå over, hvis de ikke ville springe, og der var også elever, der havde valgt slet ikke at køre med til Norditalien den dag. Dette fik de lov til. En af de piger, der var taget med på turen, ombestemte sig ved ankomsten til Valle A og så gik hun i stedet en tur sammen med Lærer2 Han husker ikke præcis hvor mange elever, der valgte at tage det sidste hop på 13 meter. Men han husker det sådan, at der var 3-4 elever, der ikke gik med op på klippen til det sidste spring.

Der var fra Instruktør side en grundig instruktion ved turens begyndelse, og herefter instruerede Instruktør ved hvert spring. Fra hans position så Sagsøger s 13 meter spring ud til at være korrekt udført. Han stod langt væk, men der var ikke noget, der blokerede hans syn, og der var ikke noget, der slog ham som usædvanligt eller forkert.

Det var en god klasse, og stemningen var god. Der var høj stemning, og eleverne udviste hjælpsomhed over for hinanden undervejs på ruten. Der var på ingen måde polterabend stemning, men eleverne syntes, at det var spændende og sjovt. Der var ikke en machostemning eleverne iblandt hverken denne dag

eller i øvrigt, og eleverne pressede ikke hinanden. Eleverne havde lov til ikke at springe, hvis de ikke havde lyst til det. Der var heller ikke noget pres i forhold til de elever, der ikke ønskede at tage 13 meter springet og derfor var forblevet neden for klippen, som springet skulle foretages fra.

Han så undervejs på ruten mange af elevernes spring, og han vil mene, at han også så **Sagsøger** s spring, men han kan ikke præcis huske det i dag. Ved det næstsidste spring lå han imidlertid i vandet og så alle spring, så i hvert fald ved dette spring må han have set **Sagsøger** s spring. Der var ikke noget at bemærke ved **Sagsøger** s måde at udføre springene på.

Da **Sagsøger** havde sprunget det sidste spring fra 13 meter, havde han sit fokus på ham, for det øjeblikkeligt tydeligt, at der var noget galt. Han havde ikke fokus på, at **Elev2** valgte at springe efter, at **Sagsøger** havde sprunget.

Da **Sagsøger** var landet, afklarede han straks med hjælppeguiden, at denne svømmede ud efter **Sagsøger**. Det havde ikke hjulpet, hvis de havde været to reddere i vandet. Han har basalt kendskab til svømning og har taget livredningskurser. Han havde tillid til, at **Sagsøger2** kunne håndtere en nødsituation. Han regnede med, at der var styr på det og havde ikke selv foretaget sig noget bestemt i forhold til at forberede sig på en nødsituation.

I de følgende to timer havde de samtaler om, hvem der skulle hente hjælp, om **Sagsøger** kunne mærke sine ben, om kulde og smertelindring, og om **Sagsøger** kunne flyttes. **Instruktør** er uddannet bjergredder og har erfaring med at flytte folk. **Instruktør** overvejede at lave en bære af grene, men det sagde han selv fra over for af hensyn til risikoen for **Sagsøger** s ryg. Det var hans vurdering, at det ikke skulle gøres, og det stod han fast på. Men der var jo også en overvejelse i forhold til, at der ville gå noget tid, før redning fandt sted, og at solen kunne gå væk i mellemtiden. De blev til sidste enige om, at **Sagsøger** ikke skulle forsøges flyttet på en bære som foreslået af **Instruktør**. Han husker, at **Instruktør** sagde, at han aldrig havde oplevet noget så slemt som denne hændelse. Han husker ikke præcis, hvad **Instruktør** i øvrigt sagde. Han vil mene, at ^{Instruktør} havde medbragt tilstrækkeligt udstyr i form af reb, mobiltelefon mv. i forhold til at udføre redning.

Elev1 har forklaret, at ^{Sagsøger} er en af hans meget gode venner. Inden de skulle afsted på studieturen, fik de forklaret lidt om, hvad canyoning var, herunder at de skulle hoppe fra nogle klipper ned i vandet. Han hu-

sker ikke, om de fik oplyst, hvor højt de skulle springe. De fik ikke oplysninger om risici. Der blev ikke spurgt til hans evner i forhold til at udføre canyoning.

Adspurgt om han opfattede det som obligatorisk eller frivilligt, om han som elev ville deltage i canyoning på studieturen, har han forklaret, at eleverne ikke blev tvunget til at deltage i aktiviteterne.

Adspurgt om årsagen til, at han tændte og slukkede sit Go Pro kamera undervejs på turen, har han forklaret, at han gjorde dette for at spare på kameraets batteri. Desuden kom der ca. midtvejs vand ind til kameraet, så det holdt op med at virke. Men lidt senere begyndte det at virke igen. Han filmede ikke det spring, hvor **Sagsøger** kom til skade.

Da de ankom til Valle **A** fik de information om udstyret, og de fik at vide, at de skulle spænde op i kroppen, når de sprang og skulle holde armene krydset foran brystet. De fik ikke information om risici. De fik ikke information om, hvad de skulle gøre i et nødstilfælde. Det var kun **Sagsøgte2** der gav instruktioner. Det blev ikke gentaget ved hvert eneste spring, men det blev hyppigt gentaget, og der blev givet specifik instruktion til brug for de konkrete spring, f.eks. at man skulle sørge for at ramme lidt til venstre, hvis vandet var lavere i højre side.

Adspurgt hvorvidt der var en sikkerhedsbriefing, har han forklaret, at der var en samlet briefing før de skulle afsted.

Den våddragt, som han havde fået udleveret, var gået op ved brystet. Foreholdt video GH010118 har han forklaret, at det her ses, at våddragten var gået op.

Han synes ikke, at han selv lavede fejl undervejs, når han skulle hoppe eller springe. Men han så andre lave fejl. Han hørte dem ikke blive rettet på. Han fik ikke selv feedback på sine spring fra guiderne eller læreren undervejs. Han overvejede ikke selv, om det var farligt at udføre aktiviteterne. Han syntes bare, at det var fedt. Det havde betydning for ham, at **Lærer1** var med, for når **Lærer1** var med, var det hele fint nok.

Det var ikke sådan, at han tilvalgte at foretage 13 meter springet. Dem, der ikke gik med op til 13 meter springet, fravalgte det. De var seks elever, der gik op, nemlig ham, **Elev1**, **Elev4**, **Elev2**, **Sagsøger** og **Elev5**. Oppe på klippen fik de individuel instruktion af **Instruktør** før, de skulle springe. Der var ikke plads til, at de kunne stå på klippen alle sammen samtidig.

Da han var kommet ned, så han andre elever lave fejl i 13 meter springet. **Elev5** landede næsten sidelæns. **Elev1** havde armene ude. Han så også **Sagsøger** s spring. Det så normalt ud. Der var ikke noget, han ville

sætte en finger på. Det var **Hjælper** der først reagerede, da **Sagsøger** var kommet til skade.

De prøvede at få **Sagsøger** op af vandet grundet kulden. En af de to guider foreslog at lave en bære af grene. Han syntes ikke selv, at det lød som en god idé. Det var ikke hans indtryk, at der var en plan for, hvad man nu skulle gøre. Han hørte ikke nogen tale om andre tidligere ulykker. Der blev ringet efter hjælp. Efter et par timer forsøgte en helikopter at lande, men det var ikke muligt. Han havde dårlig tidsfornemmelse, men efter hvad der føltes som yderligere et par timer, kom der en masse brandfolk til stede. Der kom også politi. Politiet afhørte ham. Med forbehold for, at der var en sprogbarriere i forhold til at tale med de italienske politifolk, så er det hans opfattelse, at politiet sagde til ham, at deres aktiviteter i Valle **A** ikke var tilladt, fordi det var for koldt. Han fortalte ikke andre, at politiet havde sagt dette til ham. Han talte engelsk med politiet.

Lærer2 har forklaret, at hun var med til at arrangere studieturen for 2.u i 2023. De lavede turen gennem **Sagsøgte2**. Hun havde ikke selv kontakten til **Sagsøgte2** så hun ved ikke, om de valgte ting til eller fra i **Sagsøgte2** program. De var seks lærere, der var med på turen. Hun var ikke så meget inde over planlægningen og husker ikke, hvem der havde den direkte kontakt med **Sagsøgte2**.

Foreholdt programmet for studieturen, hvoraf **Sagsøgte2** rejseinformation udgør de sidste tre sider, har hun forklaret, at de sidste tre sider var noget, de som lærere fik udleveret fra **Sagsøgte2**.

Hun var blevet opereret et par uger før turen og måtte ikke deltage i vandaktiviteter. De havde 10 elever med op på turen til Valle **A**. Hun og den ene elev, **Elev6** deltog ikke på selv ruten. De gik i stedet en tur sammen. Eleverne var ikke tvunget til at tage med på turen til Valle **A**. De opfordrede eleverne til at deltage i aktiviteterne, men de fik lov til ikke at deltage, hvis de ikke ønskede det. Der var også elever, der blev tilbage på hotellet. Det var **Sagsøgte2** der stod for at instruere og guide eleverne igennem Valle **A** men de syntes, at det var naturligt, at en af lærerne også deltog, så **Lærer1** gik med på ruten.

Hun overværede, at eleverne fik våddragter på og fik instruktioner af guiderne. Herefter vinkede hun farvel til dem. Eleverne var glade og spændte, og hun var ærgerlig over, at hun ikke skulle med ud på ruten. Guiderne virkede nærværende og gav gode instruktioner. Hun var ikke betænkelig over at sende eleverne afsted. Hun husker, at hun hørte guiderne instruere om, hvordan eleverne skulle gøre undervejs. Hun kan i dag ikke præcis huske de samlede instruktioner, men det var hendes opfattelse, at det var grundigt, og at eleverne

blev sendt godt afsted. Eleverne var opmærksomme. De kiggede på instruktøren under instruktionen.

Da de planlagde turen, havde hun heller ikke nogen betænkeligheder i forhold til canyoning. **Sagsøgte2** er et dansk firma med danske guider, og der er andre gymnasieklasser, der har brugt dem. Som idrætslærer tænkte hun, at det var en god mulighed for eleverne for at komme ud i naturen og få udfordret deres grænser i den forstand, at de kunne blive lidt nervøse og alligevel gøre det. Det var en rigtig god klasse med en god stemning. Hun har altid nydt at komme ind i den klasse. Piger og drenge har været sammen på kryds og tværs og har haft et godt sammenhold. I forhold til en gennemsnitsklasse var de gode til at høre efter. Ingen af eleverne havde en fysik, der gjorde hende betænkelig ved en canyoning aktivitet. Også **Sagsøger** s fysik ville hun betegne som god i forhold til at skulle afsted på ruten i Valle A. Hun undersøgte ikke selv, hvilke risici, der var forbundet med canyoning aktiviteten. Hun ved ikke, om det var undersøgt, hvad der skulle gøres i nødstilfælde. Hun havde ikke kontakten med **Sagsøgte2**. Hun trænede som idrætslærer ikke forud for turen eleverne til at deltage i canyoning. De havde tillid til, at **Sagsøgte2** havde den nødvendige erfaring til at gøre tingene trygge for eleverne. Elevernes deltagelse i aktiviteterne havde ikke betydning for deres karakterer i idræt.

Da **Sagsøger** var kommet til skade, stod hun ved bilerne. **Instruktør** kom op til bilerne sammen med nogle af eleverne. Han fortalte, at en elev var kommet til skade. Hun tror, at **Instruktør** ringede til guiderne på den næste tur og sagde, at den måtte aflyses. Det var ikke hende, der aflyste det næste hold. Efter at **Sagsøger** kom til skade, har hun ikke hørt nogen fortælle om, at andre også skulle være kommet til skade.

Hjælper har forklaret, at han til daglig er oversergent i forsvaret. Han har været i forsvaret i 11 år.

Han har ikke en formel uddannelse i canyoning, men han har 15 års erfaring med at arbejde sammen med **Instruktør** fra **Sagsøgte2**. Han har gået mellem 100 og 300 ture med **Sagsøgte2**. Han har primært været med i Østrig om sommeren, men han har også været med i Italien og på Korsika. Før 2023 havde han fire gange været med på Valle A turen.

Valle A er en begyndertur, og dette er baggrunden for, at de har valgt at tage gæster med på den. Han baserer sin vurdering af Valle A som en begyndervenlig rute på sin erfaring fra andre ture, han har deltaget i sammen med **Sagsøgte2** og på **Instruktør** vurdering. Han bekendt var der ingen restriktioner på at gå i Valle A kløften i marts 2023. Det varierer hvor mange lærere, der deltager i en gruppe med elever. Han hu-

sker ikke, at **Sagsøgte2** stiller krav om, at der skal gå en lærer med. Han vil ikke mene, at deltagende lærere har nogen instruktionsbeføjelser i forhold til, hvordan der skal springes undervejs.

Han er ikke bekendt med, at nogen af **Sagsøgte2** gæster før 2023 har haft ulykker med ryggen. Han er ikke bekendt med, at der før 2023 har været nogen ulykker i Valle **A**

Før deres første tur med elever i Valle **A** i marts 2023, gik han og de øvrige guider sammen turen igennem for at klargøre den til sæsonen. De satte reb op, tjekkede vandstand og sikrede i det hele taget, at turen var sikker at gå. Den 2. marts 2023 kørte de fra ind i Italien. Det tog ca. 1½ time at nå til Valle **A**. Han husker ikke, hvordan stemningen blandt eleverne i **Sagsøger**s gruppe var. Ved ankomst klædte de om oppe ved bilerne. De iførte sig våddragter, sko, seler og hjelme. **Sagsøgte2** havde uddelt udstyret til eleverne. Udstyret var i fin og sikker stand. Han har ikke oplevet, at **Sagsøgte2** slækker på udstyrets stand.

Efter at udstyret var kommet på, gik de ned til det sted, hvor turen starter, og hvorfra de kan se vandet.

På dette tidspunkt er det rutine, at **Instruktør** giver en sikkerhedsbriefing i forhold til, hvordan man færdes på klipperne, og hvordan man hopper. Gæsterne skal hoppe med let bøjede ben, så de kan tage fra, hvis de kommer til at ramme bunden. Der instrueres også i, at ved de høje hop vil de gerne have, at gæsterne har armene ud til siden som balancestang og til slut enten i et kryds foran eller ned langs siden. Desuden instruerer de om at spænde op i kroppen. Han husker ikke den konkrete briefing for 2.u. Det er **Instruktør** der står for briefing, og det er **Instruktør** der holder øje med, at gæsterne er opmærksomme under briefing. Han har oplevet **Instruktør** bede folk høre efter, hvis de sidder og taler sammen under briefing. Briefingen tager ca. 10 minutter.

Han husker ikke konkret turen ned gennem kløften med 2.u. Han har ikke noget på nethinden, der stikker ud.

Fra det spring, hvor **Sagsøger** kom til skade, husker han, at han stod til højre for det sted, hvor de springende kom op efter springet. Han stod der for at filme hoppene. Der var ikke noget, der hindrede hans udsyn. Han husker ikke præcis hvor mange, der gik med **Instruktør** op på klippen, men det var nok 4-5 stykker. Ca. halvdelen af eleverne valgte ikke at gå med. Grundet afstanden til klippen og et vandfald kan man ikke høre, hvad der sker på klippen.

Foreholdt bilag III, video GX014866, har han forklaret, at han ikke har noget dårligt at sige om dette spring. Det ser for ham ud til, at armene krydses i sidste øjeblik, og at personen spænder i kroppen.

Foreholdt bilag III, video GX014867 har han forklaret, at den person, der springer, i hvert fald ikke har armene krydset eller ned langs siden til slut. Dette fik ham ikke til at overveje at stoppe aktiviteten, men det har måske givet anledning til, at Instruktør oppe på klippen understregede for den næste person, at armene skulle holdes ind til slut. Så vidt han kan vurdere, spænder personen på video GX014867 i kroppen.

Foreholdt bilag III, video GX014868 har han forklaret, at hans bemærkninger til dette hop er de samme som til det forudgående hop.

Foreholdt bilag III, video GX014869(1) har han forklaret, at dette er et godt spring. Vedkommende afbalancerer med armene i luften, og inden landing kommer armene ind foran brystet. Vedkommende udfører springet i overensstemmelse med de instruktioner, der var blevet givet. Han stoppede optagelsen, da springet var udført. Han vil mene, at det er Sagsøger, der ses hoppe på video GX014869(1). Han baserer dette på, at det er den sidste video af deltageres spring, han optog den 2. marts 2023. Da Sagsøger var landet, lagde han inden for fem sekunder kameraet fra sig og sprang i vandet for at få Sagsøger op. Han tændte ikke kameraet igen den dag, for han var mere fokuseret på, om Sagsøger var ok. Han har ikke efterfølgende slettet nogen videoer fra den 2. marts 2023, og han bekendt var der ikke nogen af videofilerne fra dagen, der var beskadigede.

Parternes synspunkter

Sagsøger

har i sit påstandsdokument anført:

" ...

3. DE SAGSØGTES ANSVAR FOR ULYKKEN

3.1 Den juridiske spillebane

29. Indledningsvist gøres det gældende, at Sagsøgte1 er ansvarlig for Lærer1 (og andre læreres) ansvarspådragende handlinger jf. DL-3-19-2 og Vejledning om statens selvforsikringsordning for institutioner på Børne- og Undervisningsministeriets ressortområde ("vejledningen"), pkt. D.1.2 (M/5, 26 og 185 ff.).
30. Efter vejledningen kan Sagsøgte1 ifalde erstatningsansvar over for sine elever efter dansk rets almindelige erstatningsregler (M/24 og 25). Følgende afsnit af vejledningen er af særlig relevans for bedømmelsen af Sagsøgte1 ansvar (M/27, 30 og 32):

D.1.4 Ansvar for arbejdets tilrettelæggelse, herunder mangelfuldt tilsyn eller instruktion

"Efter retspraksis gælder, at en arbejdsgiver i vidt omfang er ansvarlig over for sine ansatte for arbejdspladsens forsvarlige indretning og arbejdets tilrettelæggelse. Herudover påhviler der arbejdsgiveren en instruktions- og tilsynspligt i forhold til de ansatte. Institutionen vil derfor kunne ifalde et erstatningsansvar, hvis skadelidte ikke har fået den fornødne instruktion i brug af udstyret, og arbejdet ikke har været tilrettelagt sikkerhedsmæssigt forsvarligt.

I forhold til eleverne gælder lignende principper – særligt i forbindelse med undervisning under arbejdspladslignende forhold i værksteder mv. Uddannelsesinstitutionen er endvidere forpligtet til at føre et passende tilsyn med eleverne i forhold til deres alder og erfaring med den aktivitet de er i gang med. For så vidt angår ansvaret for, at arbejdet planlægges, tilrettelægges og udføres fuldt forsvarligt, indebærer dette en pligt til at sikre, at de ansatte er kvalificerede til det arbejde, de sættes til, og at arbejdet udføres efter en forsvarlig procedure med korrekt brug af de rigtige redskaber."

D.2.4 Ansvar for en mangelfuld sikkerhedsmæssig tilrettelæggelse af arbejde eller undervisning

"Hvis der opstår skader som følge af en mangelfuld sikkerhedsmæssig tilrettelæggelse af arbejdet eller undervisningen, vil institutionen kunne ifalde et erstatningsansvar."

D.2.7 Ekskursioner og studieture

"I forbindelse med ekskursioner og studieture som led i undervisningen har de deltagende lærere sædvanligvis tilsynspligt med eleverne. Hvis der opstår skader, der kan tilskrives tilsidesættelse af tilsynspligten vil institutionen efter omstændighederne kunne ifalde et erstatningsansvar." (vores markering)

31. Principperne for en arbejdsgivers ansvar over for sine ansatte gælder dermed tillige for **Sagsøgte1** hvorefter **Sagsøgte1** var forpligtet til at tilrettelægge undervisningen forsvarligt, give tilstrækkelig instruktion og føre effektivt tilsyn med elevernes indsats.
32. **Sagsøgte1** og **Sagsøgte2** har som beskrevet i pkt. 10 begge taget aktiv del i planlægningen af studieturen. Efter praksis skærpes arbejdsgiverens ansvarsnorm ved arrangementer, og beskrives som "en ganske skærpet ansvarsnorm", hvor "arbejdsgiverens arbejdsmiljømæssige forpligtelser [tilrettelæggelse, instruktion og tilsyn] er ganske vidtrækkende, selvom arbejdsgiveren anvender en professionel part som arrangør af virksomhedens arrangement. Retspraksis synes således i realiteten at lægge vægt på, at teambuildingarrangementet, der jo markant adskiller sig fra den enkelte deltagers dagligdag, sker på arbejdsgiverens foranledning og i dennes interesse og dermed også i overvejende grad for arbejdsgiverens risiko, såfremt en deltager kommer til skade" (M/208, der henvises tillige til U.1997.23.V, U.2008.589.V og Østre Landsrets kendelse af 25. maj 2012 (M/49, 67 og 73).

33. Ligesom en arbejdsgiver kan have en interesse i, at arbejdstagerne "teambuilder", havde **Sagsøgte1** en tilsvarende interesse i, at klassens sammenhold styrkedes for at højne undervisningsmiljøet, hvorfor ansvarsnormen må være tilsvarende skærpet for **Sagsøgte1**
34. Omstændighederne i denne sag minder da også om omstændighederne i U.1997.23.V, hvor landsretten tillagde det betydning, at afdelingens ledere "i et vist omfang" deltog i planlægningen og i aktiviteten, at alle medarbejdere var blevet tilmeldt aktiviteten, og at der blev lagt betydelig vægt på, at alle, der havde mulighed, deltog. Lignende er allerede anført om studieturen, hvortil det fremhæves, at turen udgjorde en del af undervisningen i fagene biologi og idræt, og at studieturen indeholdt obligatoriske aktiviteter for eleverne, herunder canyoning-aktiviteten.
35. **Sagsøgte1** kan således heller ikke fraskrive sig ansvaret for sine elever ved at uddelegere det praktiske i forbindelse med risikobetonet undervisning, som gymnasiet selv har taget initiativ til, planlagt og gjort til en del af den obligatoriske undervisning for eleverne. Gymnasiet var forpligtet til at drage omsorg for eleverne ved at udvise forsigtighed og begrænse risikoen ved aktiviteten under opfyldelsen af sin tilrettelæggelses-, instruktions- og tilsynsforpligtelse.
36. **Sagsøgte1** hæftelsesansvar hviler endvidere på, at studieturen for **Sagsøger** har fremstået som ét arrangement, hvor ^{Sagsøger} har været i skole, at der var et hvervforhold mellem ^{Sagsøgte1} og **Sagsøgte2** og at **Sagsøgte2** culpa er udført som led i hvervet og ikke var abnorm (M/215-221). Derudover må det understreges, at det vil føre til et urimeligt resultat, dersom **Sagsøgte1** fritages for ansvar.
37. Derfor må både **Sagsøgte1** og **Sagsøgte2** anses som arrangører af aktiviteten med den medfølgende ansvarsskærpelse (M/139, 207-208 og 212), hvor **Sagsøgte1** tillige ifalder et hæftelsesansvar for **Sagsøgte2** culpa i overensstemmelse med praksis på området (M/49, 67, 73, 206 og 215).
38. For **Sagsøgte2** gælder, at de ikke alene var medarrangør, men også professionel arrangør af bjergsportsture (E/263). Derfor må **Sagsøgte2** adfærd tillige bedømmes efter standarden for professionsansvaret (M/211 og 177).
39. For så vidt angår **Sagsøgte2** ansvarsnorm fremhæves, at "[m]eget taler dog for, at arrangørens ansvarsnorm ikke bør være mildere end arbejdsgiverens, hvis arbejdsgiveren alene har bestilt arrangementet og kun i begrænset omfang aktivt involveret sig i udformningen af arrangementet på det generelle plan og ved den faktiske udøvelse af aktiviteten. Arrangøren er bekendt med, at deltagerne ikke er øvede og ikke har mulighed/indsigt for at forudse problemstillinger og sige fra, samt at deltagerne desuden befinder sig i en situation,

hvor der direkte og indirekte lægges pres på deltageren for at gennemføre. Arrangøren er valgt som professionel til at arrangere arrangementet og arrangørens ydelser er typisk honoreret betydeligt. Disse momenter taler vel alle for en skærpet ansvarsnorm - et professionsansvar" (M/91). Som det vil fremgå af pkt. 55, har Sagsøgte2 været bekendt med tilsvarende momenter i nærværende sag.

40. Der kan igen henvises til U.1997.23.V, hvor landsretten også udtalte sig om arrangørens ansvar i relation til en aktivitet - en tovbane i mørke og regn - som må siges at være en mindre farlig end udspring ved 13 meters højde. I sagen udtalte Vestre Landsret, at der har "påhvilet arrangøren af kurset en særlig pligt til at sikre, dels at deltagerne fik nøje instruktion i, hvordan øvelserne sikkerhedsmæssigt forsvarligt skulle gennemføres, dels at der var truffet foranstaltninger til at beskytte deltagerne mod at komme til skade ved uheld".
41. For så vidt angår Sagsøgte2 professionsansvar bemærkes, at Sagsøgte2 ikke til fulde har opfyldt sagsøgers processuelle opfordring nr. 1, hvori Sagsøgte2 blev opfordret til at redegøre for og dokumentere, hvor i Italien aktiviteten præcist blev udført, om der var lokale regler for udførelsen af aktiviteten, hvordan disse blev overholdt, og at Sagsøgte2 i øvrigt efterlevede alle relevante sikkerhedsforanstaltninger. Som svar på opfordringen fremlagde Sagsøgte2 bilag IIG (et kort over området) og bilag IIH (den østrigske delstat Steiermarks lov om Sagsøgte2 ("StBSpG")) samt angav, at "[d]er er Sagsøgte2 bekendt ikke andre eller særskilte krav for udførelse af hvervet som canyoning-guide i andre EU-lande. Det gøres gældende, at Sagsøgte2 har opfyldt alle de forpligtelser vedrørende planlægning, instruktion, udførelse, tilsyn og teknisk udstyr m.v., som påhvilede Sagsøgte2 i henseende til canyoning-aktiviteten den 2. marts 2023" (E/130).
42. Sagsøgte2 har valgt at udbyde tjenesteydelser i et fremmed land, og har som led i sin profession ansvar for at gøre sig bekendt med de relevante regler og sikre deres overholdelse. Sagsøgte2 har derfor også været nærmest til at kunne redegøre for disse regler. Derudover har Sagsøgte2 et informationsmonopol på, hvordan alle relevante sikkerhedsmæssige foranstaltninger og eventuelle lokale regler blev overholdt. Københavns Byret bør følgelig give den manglende besvarelse af opfordringen processuel skadevirkning og lægge til grund, at Sagsøgte2 ikke har været bekendt med de gældende regler, og at Sagsøgte2 ikke har overholdt italiensk regulering af aktiviteten, jf. retsplejelovens § 344, stk. 2.
43. Til brug for rettens bedømmelse af Sagsøgte2 professionsansvar er der fremlagt reguleringen af canyoning i det nærliggende Comune di X (E/147), StBSpG (E/163) og i materialesamlingen indgår den italienske forening for canyoning-guiders ("AIGC") regler (M/229) og etiske kodeks (M/261), de franske fagforeningers fælles retningslinjer for professionel canyoning ("Chartret") (M/275) og de Tekniske og sikkerhedsmæssige regler for canyoning, som er vedtaget af flere franske forbund for Sagsøgte2 ("De franske forbundsregler") (M/285). Disse

kilder må være vejledende for rettens vurdering af Sagsøgte2 ansvar og være udtryk for god skik for professionen.

44. Ved vurderingen af Sagsøgte1 og Sagsøgte2 ansvar må der efter almindelige principper bl.a. inddrages følgende, skærpende elementer (M/148 og 152):

- Aktivitetens farlighed og skadeevne
- Muligheden for at forebygge skaden
- Eleverne, herunder Sagsøger selv, var nybegyndere uden træning, erfaring eller personlige forudsætninger
- At potentialet for alvorlig skade, herunder rygskader, ved et udspring på 13 meter har været påregneligt for Sagsøgte1 og Sagsøgte2
- Eleverne var unge og har qua deres alder ikke kunnet bedømme konsekvenserne
- Aktiviteten gik langt ud over en "sædvanlig skoleaktivitet", og
- At der tidligere var sket uheld på ruten

Aktivitetens farlighed og skadeevne

45. Til understøttelse af farligheden forbundet med canyoning er fremlagt en videnskabelig artikel herom fra tidsskriftet *Archives of Orthopaedic and Trauma Surgery* (E/133) samt udskrifter af artikler fra *Defense Visual Information Distribution Service*, et nyhedsorgan ultimativt ejet af USA's forsvarsministerium (Department of Defense), fra Leicestershire Live og fra MapQuest (E/235).

46. Følgende fremgår bl.a.:

"Even if you enter feet-first in a straight, vertical line, and like a pencil, that impact can be strong enough to compress your spine, break bones, or give you a concussion."

(Defense Visual Information Distribution Service, E/236)

"It has been extensively reported, that jumping from a height of six metres (20 feet) above the water is enough to compress your spine, break bones or give you a concussion - as you reach the water at 40kph (25mph)."

(Leicestershire Live, E/238)

"Cliff diving puts tremendous stresses on your body. If you jump from 20 feet (6 meters) above the water, you'll hit the water at 25 mph (40 kph) — the impact is strong enough to compress your spine, break bones or give you

a concussion [source: Glen Canyon Natural History Association]. But that's only if you enter feet-first in a straight, vertical line — a horizontal, or "pancake," landing is like hitting concrete. Halving the height of the jump to 10 feet (3 meters) reduces your speed of impact to 17 mph (27 kph), and even cars sustain damage when hit at that speed."

(MapQuest, E/243-244)

47. Til trods for skadespotentialet ved et udspring på 6 meter er nok til at "*compress your spine, break bones or give you a concussion*", lod ^{Sagsøgte1} og ^{Sagsøgte2} eleverne springe fra dobbelt så høje afsatser.
48. Det bemærkes, at ved den objektive vurdering af aktivitetens farlighed og skadeevne har hverken udskriftet fra "Firma1 (E/265) eller Europæiske Rejseforsikring A/S' vurdering af, at canyoning ikke udgør en "farlig sport" efter selskabets forsikringsbetingelser (E/161), nogen betydning. Forsikringsbetingelserne må anses som udslag af forsikrings-selskabets egen dækningsafgrænsning og præmiesætning, mens udskriftet fra "Firma1 ikke indeholder nogen konkrete oplysninger om ruten, herunder om den pågældende arrangør lader sine deltagende kunder springe fra det sidste udspring på 13 meter.
49. Ruten kan dermed ikke anses som "*en begynderrute for uerfarne udøvere af canyoning*", som ^{Sagsøgte2} ellers har anført (E/60).

Muligheden for at forebygge skaden

50. ^{Sagsøgte1} og ^{Sagsøgte2} havde rig mulighed for at forebygge skaden ved at have opfyldt deres respektive tilrettelæggelses-, instruktions- og tilsynspligter, hvilket uddybes i afsnit 3.2-3.4. ^{Sagsøgte1} og ^{Sagsøgte2} kunne eksempelvis have sikret, at eleverne inden aktiviteten havde øvet udspring.
51. Derudover tilsidesatte de sagsøgte flere faresignaler: Det tidligere uheld ved samme udspring, elevernes manglende evner til konsekvent at udføre udspringene teknisk korrekt og læreren ^{Lærer1} smerter i ryggen. ^{Sagsøgte1} og ^{Sagsøgte2} valgte på trods af alle og hver af disse omstændigheder ikke at nedskalere og indstille aktiviteten.
52. I forhold til læreren ^{Lærer1} smerter har hans prolapser ingen betydning for, at smerterne faktisk var et faresignal for, at aktivitetens sværhedsgrad var for høj. Smerterne var udtryk for, at ^{Lærer1} ryg var for hårdt belastet og i en sådan grad, at han selv fravalgte resten af aktiviteten.
53. Netop fordi skaden kunne være blevet forebygget, kan skaden heller ikke anses som hændelig (jf. også U.2008.589.V og U.2018.3783.H (M/71 og 94)).

Eleverne, herunder Sagsøger selv, var nybegyndere uden træning, erfaring eller personlige forudsætninger

54. **Sagsøger** havde aldrig stiftet bekendtskab med aktiviteten forud for studieturen og havde ingen særlige evner eller forudsætninger for at kunne gennemføre aktiviteten (jf. pkt. 15 ovenfor).
55. **Sagsøgte2** (og **Sagsøgte1**) var bekendt med, at eleverne var nybegyndere uden forudbestående kompetencer inden for canyoning eller viden til at kunne bedømme aktivitetens farlighed eller korrekte udførsel. Dette gav **Sagsøgte2** også konkret udtryk for at være bevidst om i sin rejseinformation, hvor det bl.a. angives: "*For nogle af jer, er der sikkert en masse af aktiviteterne på denne studietur, som er helt nye [...]*". (E/355).

Potentialet for alvorlig skade, herunder rygskeer, har været påregneligt for Sagsøgte1 og Sagsøgte2

56. Det videnskabelige studie om rygskeer ved udspring, "Upper lumbar burst fracture due to recreational high jumping into a river: report of five cases" af Kikuike m.fl. (E/133), er udgivet i 2008, hvorfor kendskab til aktivitetens skadespotentiale og farlighed ikke er ny viden.
57. Denne viden må også anses som at være alment kendt i professionen, idet eksempelvis anbefales i Charteret, at udspring over 6 meter forbeholdes til udøvere, "*der tidligere har bevist deres evner [...]* Der kan nemlig opstå alvorlige skader (rygsøjlekompressioner) blot ved nedslaget i vandet" (M/283, se også M/309).
58. Viden om skaderisikoen er desuden lettilgængelig. **Sagsøger** har således selv efterfølgende kunne konstatere skaderisikoen ved en simpel Google-søgning (pkt. 17), hvorfor **Sagsøgte1** og **Sagsøgte2** under tilrettelæggelsen af aktiviteten burde have indset den forøgede fare og fravalgt det høje spring.
59. Retslægerådets udtalelse om, at "... [t]ypisk vil man ikke forvente en rygfraktur efter et sådan spring" (E/341), ændrer ingenlunde påregneligheden af skaden for de sagsøgte.
60. For det første udtaler Retslægerådet sig alene om de lægefaglige forhold i sagen. For det andet angiver Retslægerådet samtidigt, "*at udspringet er egnet til at forårsage et brud i rygsøjlen*" (E/341). Retslægerådet finder dermed, at udspringet er egnet til at forårsage et brud i ryggen. At det ikke er typisk, medfører ikke, at det ikke har været påregneligt. Retslægerådet siger ikke, at det er enestående eller sensationelt. Retslægerådet siger blot, at det ikke typisk sker. Det bemærkes, at synonymer for "typisk" ifølge synonymordbogen er "kendetegnende" og "sædvanligvis".
61. **Sagsøgte1** og **Sagsøgte2** burde derfor have indset, at udspring fra 13 meters højde, foretaget af elever med ukendt formåen, kunne forårsage skader, herunder rygskeer som den forekommende,

hvor Sagsøgte2 endda var bekendt med tidligere ulykke ved samme spring. Påregneligheden forstærkes yderligere af, at aktiviteten foregik i koldt vand i klippefyldte omgivelser over flere timer med slidte og hullede dragter. Sagsøgers skade er dermed en påregnelig følge, som Sagsøgte1 og Sagsøgte2 har skullet imødegå ved tilrettelæggelsen, instruktionen og tilsynet med aktiviteten.

Eleverne var unge og har qua deres alder ikke kunnet bedømme konsekvenserne

62. Unge mennesker har sværere ved at bedømme konsekvenserne af handlinger, jf. eksempelvis artiklen "Cliff Jumping: Things to Know" (E/235) "[...] the tendency for teens and young adults to engage in high-risk behaviors is often attributed to an underdeveloped prefrontal cortex. That part of the brain is responsible for decision-making, planning, and reasoning. Some researchers report that this portion of the brain is not fully developed until approximately the age of 25 and it develops more as we experience risks".
63. Sagsøger, der kort før studieturen var fyldt 18 år, har derfor ikke kunnet bedømme farligheden af udspringet på samme vis, som Sagsøgte1 og Sagsøgte2 har kunnet.
64. Sagsøgte2 har i sit Processkrift IIC henvist til en e-mailkorrespondance med Sagsøger's mor, som ikke er fremlagt i sagen (E/130). Sagsøger kan ikke identificeres med sin mor, og har i øvrigt heller ikke adgang til sin mors e-mailkonto. Sagsøger kendte derfor heller ikke til e-mailens eksistens og dens indhold før Sagsøgte2 processkrift, og var dermed heller ikke bekendt med, hvad ruten konkret indebar, før studieturen blev afholdt.

Aktiviteten gik langt ud over en "sædvanlig skoleaktivitet"

65. Sagsøger's studieretning var biologi og kemi, og Sagsøger havde derfor sin daglige undervisningsgang på Sagsøgte1. Udspring i klippefyldt og koldt, fritløbende vand har derved ikke været en sædvanlig gymnasieaktivitet.
66. Forinden aktiviteten havde Sagsøger allerede gennemgået et fysisk og mentalt hårdt program som beskrevet i pkt. 13, hvilket jf. U.1997.23.V skærpede forpligtelsen til at tilrettelægge aktiviteten forsvarligt og sikre klar og tilstrækkelig instruktion i aktiviteten (M/50).
67. Det må således konstateres, at eleverne var uden for deres normale arbejdsrammer.

At der tidligere var sket uheld på ruten

68. Som beskrevet i pkt. 24 udtalte Instruktør sig efter Sagsøgers ulykke om, at der tidligere var sket uheld samme sted.
69. Sagsøgte1 har anført (E/77), at det ikke var bekendt med tidligere ulykker før Sagsøgers. Det har imidlertid været en del af

deres tilrettelæggelsespligt at sikre, at aktiviteten blev tilrettelagt med mindst mulig risiko for eleverne, og derfor burde gymnasiet have undersøgt aktivitetens og rutens risici. Det forhold, at **Sagsøgte1** ikke undersøgte dette, kan ikke komme **Sagsøger** til last.

70. **Sagsøgte2** angav som besvarelse af opfordring (BB) i sit processkrift B (E/104):

"Vi har aldrig haft uheld på den rute. Heller ikke mindre tilskadekomster. Heller ikke efterfølgende i de næsten 3 år.

Vi har aldrig haft nogen som er blevet hentet af redningen til canyoning før. Ikke i Italien, Frankrig og Østrig i de over 20 år. Instruktør har gået det som guide. Vi har hørt fra en lærer fra en skole, at der engang er en pige som har slået en flig/revnet lidt omme i ryggen. Det er først noget vi har hørt fra læreren, da han kom igen året efter med en anden klasse. Hun havde vidst en ustabil ryg(knogler i forvejen. Vi er aldrig blevet kontaktet af en advokat, forsikringselskab, forældre eller lign angående en skade til canyoning (eller andre aktiviteter)"

71. **Sagsøger** bemærker det uklare i besvarelsen ved, at **Sagsøgte2** efter sigende aldrig skulle have haft uheld eller tilskadekomster, men ikke desto mindre "kommer en lærer igen" med en ny klasse året efter, at en pige har slået "en flig/revnet lidt omme i ryggen".
72. At slå en flig af ryggen er et rygbrud, hvilket kun kan betegnes som et uheld og en tilskadekomst. Det var dermed ikke korrekt, da **Sagsøgte2** i sit svarskrift angav, at der ikke tidligere har været nogen, "der har pådraget sig brud på ryggen" (E/60). **Sagsøgte2** har ikke redegjort for, hvordan det angivne stemmer overens med det, **Instruktør** oplyste umiddelbart efter ulykken (pkt. 24).

Opsummerende om ansvarsbedømmelsen

73. Både **Sagsøgte1** og **Sagsøgte2** var som følge af ovenstående betragtninger underlagt en skærpet ansvarsnorm til at tilrettelægge aktiviteten forsvarligt, give eleverne tilstrækkelig instruktion og føre effektivt tilsyn med deres udførsel af aktiviteten. I de følgende afsnit 3.2-3.4 vil hver forpligtelse blive behandlet særskilt, idet forpligtelserne i en vis grad er flydende (M/147 og 150).

Øvrige bemærkninger

74. I det omfang Københavns Byret finder både **Sagsøgte1** og **Sagsøgte2** ansvarlige for skaden, gør **sagsøger** gældende, at de skal ifalde solidarisk ansvar efter dansk erstatningsrets almindelige regler (M/458).
75. Skaden indtrådte umiddelbart efter udspringet fra 13 meters højde, hvor det i **Sagsøger** s italienske journal (E/327) er anført, at **Sagsøger**

blev opereret for brud på en ryghvirvel efter et fald fra højder.

76. Retslægerådet indgav den 5. november 2025 udtalelse i sagen og fandt, i) at udspringet er egnet til at forårsage et brud i rygsøjlen, ii) at skaden har medført en varig forværring af Sagsøger s rygtilstand, og iii) at der ikke foreligger konkurrerende eller forudbestående skadesårsager (E/341-343). Det må derfor lægges til grund, at der er årsagssammenhæng mellem springet og skaden. Efter Retslægerådets udtalelse har både Sagsøgte1 og Sagsøgte2 frafaldet deres indsigelser om manglende årsagssammenhæng mellem udspringet og rygskaden (E/91 og 94).
77. Sagsøger gør gældende, at de sagsøgtes tilsidesættelse af deres respektive forpligtelser, som uddybes i de følgende afsnit 3.2-3.4, har forårsaget skaden, idet ulykken ved korrekt opfyldelse kunne have være undgået. For så vidt angår påregneligheden, henvises der til pkt. 56-61 ovenfor.

3.2 Den uforsvarlige tilrettelæggelse af aktiviteten

78. Tilrettelæggelsespligten indeholder tre delelementer: i) En pligt til at sikre, at der anvendes de rette personer til den pågældende aktivitet, ii) at der anvendes den rette fremgangsmåde og iii) at der anvendes de rette arbejdsredskaber (M/147-148).
79. Af den ældre U.1997.97.H (M/53) belyses forpligtelsen til at sikre, at det er de rette personer, der udfører opgaven i skoleforhold. I sagen kom en 16-årig elev til skade i idræt under øvelsen "flyverulle over høj plint på tværs", der, ligesom canyoning, ikke er en øvelse, som normalt indgik i undervisningen. Derimod havde øvelsen, ligesom canyoning, et øget faremoment for de deltagende i forhold til almindelig sportsudøvelse (M/54-55). Højesteret fandt i den konkrete sag, at "*[a]nvendelse i den almindelige gymnastikundervisning af det omhandlede spring, der - som af højskolen for legemsøvelser udtalt - frembyder tydelige faremomenter, må i hvert fald forudsætte, at der udvises særlig omhu såvel med hensyn til udvælgelsen af elever, der er egnet til at udføre øvelsen, som med hensyn til instruktion og indøvning*" (M/55).
80. Det var således ikke alle elever, der måtte foretage springet, men alene elever, som havde indlært andre, mindre krævende øvelser først. Disse elever havde et højere niveau af kompetencer, og var derfor egnede til at blive sat til den farefulde øvelse.
81. Tilsvarende bemærkninger findes i U.2015.3739.V (M/79), hvor Vestre Landsret i en efterskolesag om saltomortaler på trampolin fandt, at: "*efterskolen har en skærpet pligt til at varetage elevernes sikkerhed, når der er tale om et potentielt farligt redskab som en trampolin. [...] Der burde derfor være opstillet mere præcise retningslinjer for anvendelsen af trampolinerne, hvor saltomortaler, herunder navnlig baglæns saltomortaler, kunne have været forbudt eller i hvert fald alene tilladt for elever, der efter en konkret vurdering*

havde de tilstrækkelige evner og den tilstrækkelige erfaring til at udføre en så farlig aktivitet og et så vanskeligt spring for uøvede som en baglæns saltomortale" (vores markering) (M/85).

82. For så vidt angår Sagsøgte2 fremgår forpligtelsen til at udvise særlig omhu ved udvælgelsen af deltagere til farefulde udspring tillige af:
- AIGC's etiske kodeks, artikel 15, hvorefter guiden skal "sikre den størst mulige sikkerhed ved at udvise omhu, dygtighed og forsigtighed i vurderingen af miljøforholdene, deltagernes evner, midlerne og udstyret" (vores markering) (M/271) og
 - Chartret, hvori det angives, at "[d]a springhøjden øger risikoen for alvorlige skader, anbefales det på det kraftigste, at spring fra en højde på over 5–6 meter forbeholdes sportsudøvere, der tidligere har bevist deres evner ved spring fra lavere højder. Der kan nemlig opstå alvorlige skader (rygsøjlekompressioner) blot ved nedslaget i vandet" (M/283).
83. Sagsøgte1 og Sagsøgte2 burde derfor have vurderet elevernes evner og derefter fastlagt rutens indhold (jf. også StBSpG § 14(1), E/193), hvilket konkret kunne være sket ved at have øvet udspring med eleverne forud for den 2. marts 2023, og alene have tilladt - om nogen - nøje udvalgte og dygtige elever at udføre det farefulde og risikobetonede udspring fra 13 meters højde.
84. De ni spring, som eleverne foretog på dagen før springet fra 13 meters højde, kan i den forbindelse ikke anses som tilstrækkelig øvelse i aktiviteten. Eleverne foretog flere teknisk ukorrekte spring (som beskrevet i pkt. 20 og 21), og havde derfor ikke bevist deres evner i en tilstrækkelig grad til, at det var forsvarligt at lade dem foretage udspringet.
85. Sagsøgte2 burde også inden aktiviteten blev afholdt på dagen, have foretaget en grundig risikovurdering af ruten, springhøjderne, vanddybden og vejrforholdene og sammenholdt disse oplysninger med deltagernes evner og kompetencer. Denne forpligtelse udledes eksempelvis af artikel 15 i AIGC's etiske kodeks (som citeret i pkt. 82), de franske foreningsregler, pkt. 6.1 (M/312) og af artikel 5 i reguleringen af canyoning i Comune X (E/158). Ved ikke at have forhørt sig om disse forhold har Sagsøgte1 heller ikke løftet sin forpligtelse. Gymnasiet burde derfor i mangel af anden information have lavet sin egen vurdering af aktivitetens og rutens farlighed, herunder den konkrete skadeshistorik på ruten, og holdt dette op mod elevernes evner og erfaring.
86. Under planlægningen af studieturen blev der på intet tidspunkt af hverken Sagsøgte1 eller Sagsøgte2 rejst spørgsmål om sikkerheden eller om elevernes kompetencer og erfaring (E/223). Derimod valgte Sagsøgte1 og Sagsøgte2 at planlægge en objektivt set farlig aktivitet, der foregår i høj fart og barskt terræn, langt fra sygehuse, hjælp og redningstjenester, og uden at have en klar plan for, hvad der skulle ske i et nødstilfælde som Sagsøger (der henvises til

beskrivelsen i pkt. 23) og uden at tilpasse aktivitetens sværhedsgrad til elevernes evner.

87. Det sidste element i tilrettelæggelsespligten er at sikre, at der anvendes de rette redskaber, herunder at udstyret er i god kvalitet (jf. også eksempelvis AIGC's regler, artikel 5, stk. 5 (M/251) og Charteret (M/281). Som beskrevet i pkt. 19 var dette ikke tilfældet. Spændet på **Sagsøger** hjelm var eksempelvis defekt, hvorfor hjelmen sad løst under hele aktiviteten. **Sagsøger** forsøgte flere gange at henvende sig til **Instruktør** undervejs for at få hjælp til hjelmen, men ^{Instruktør} oplyste alene, at der ikke var noget at gøre, og at det var lige meget.
88. Som beskrevet samme sted var neoprendragterne hullede og med defekte lynlåse. Dette medfører, at dragterne ikke har optimal beskyttelsesevne, og flere elever frøs da også på dagen (jf. pkt. 20). Afkøling af kroppen kan have betydning for muskelkoordination og reaktionsevne samt muskelstyrke (jf. fx artiklen "Træning i Kulde" (E/143)), hvilket er essentielt for den sikre udførsel af canyoning-aktiviteten (jf. fx M/309). Læreren **Lærer1** var til stede under aktiviteten, og har derfor også været forpligtet til at skride ind over for det utilstrækkelige udstyr.

3.3 Den utilstrækkelige instruktion

89. **Sagsøgte1** og **Sagsøgte2** instruktionsforpligtelse indebar, at instruktionen skulle sætte eleverne i stand til at udføre opgaverne sikkerhedsmæssigt forsvarligt for at begrænse risikoen for skader (M/150). Instruktionsforpligtelsen opdeles i en funktionel og en sikkerhedsmæssig del, hvorefter eleven både skulle instrueres i, hvordan man rent praktisk udfører aktiviteten, hvilke faremomenter der er forbundet med aktiviteten, og hvordan man sikrer sig mod dem (M/152).
90. Om væsentligheden af at skadelidte instrueres om de sikkerhedsmæssige risici, angiver litteraturen:
- "Indtræder der en skade, som skyldes, at skadelidte ikke er blevet instrueret om de sikkerhedsmæssige risici, vil der som udgangspunkt være ansvar for arbejdsgiveren." (M/152)*
91. **Sagsøger** blev imidlertid på intet tidspunkt af hverken ^{Sagsøgte2} eller **Sagsøgte1** informeret om de risici, der var forbundet ved at deltage i aktiviteten (jf. ovenfor pkt. 45-46).
92. Den eneste sikkerhedsmæssige instruktion, som **Sagsøger** modtog, var alene: "Vi anbefaler ikke at man drikker alkohol på denne tur, da dagenes aktiviteter ikke fungerer så godt, hvis man har tømmermænd og ikke har sovet. Det er ikke så sjovt at køre i en minibus i bjergene med tømmermænd, og rigtig ærgerligt hvis hele turen bliver forsinket fordi man er nødsaget til at stoppe ind til siden. Der er også en forhøjet risiko for at komme til skade, hvis man ikke er ved sine fulde fem. Det kan være med til at skabe en meget tr-

æls oplevelse for både dig selv, dine kammerater og din guide, som kunne være undgået hvis du var helt frisk" (E/351-352 og E/357).

93. Disse instruktioner var ikke rettet mod canyoning specifikt, men var anført generelt for alle de praktiske aktiviteter på studieturen for at sikre, at eleverne holdt sig fra alkohol. Det bemærkes i den forbindelse, at **Sagsøgte1** program for studieturen indeholdt et besøg på et vinslot for eleverne (E/349).
94. En generel instruktion er imidlertid ikke tilstrækkelig for at kunne opfylde instruktionsforpligtelsen, idet instruktionen skal omfatte "usynlige farer" og være af en sådan kvalitet og omfang, at den er tilstrækkelig i forhold til faremomenterne (M/154 og 158). Sagt med andre ord: *"Foreligger der en instruktionsforpligtelse, er det ikke tilstrækkeligt i generelle vendinger at orientere de ansatte om sikkerheden"* (M/157).
95. Under hensyn til de skærpende omstændigheder (jf. ovenfor pkt. 44) kan instruktionen næppe anses som tilstrækkelig. Der henvises eksempelvis til, at sikkerhedsmæssige instrukser givet af **Sagsøgte1** og **Sagsøgte2** har været endnu mere generelle end tilfældet i FED.1996.1453.V, hvor en *erfaren* tømrer under oplægningen af tagplader fik at vide af sin arbejdsgiver, at han skulle sørge for ikke at falde ned, hvilket var utilstrækkeligt og ansvarspådragende (M/47).
96. Domstolene har i flere sager om skoleaktiviteter bekræftet, at ved særlige faremomenter skærpes kravene til instruktion og at mangelfuld instruktion og håndtering af risiko fører til ansvar, jf. bl.a. U 2015.3739 V, U 2016.1012 V og U 2018.1033 V (M/79, 87 og 93).
97. For **Sagsøgte2** har den manglende oplysning om risici og farer også været i strid med standarden for professionelle canyoning-guider. Der henvises til:
 - AIGC' regler, artikel 5, stk. 3: *"[Canyoning-guiden] skal informere kunderne om risici og farer ved aktiviteten samt give nødvendig sikkerheds- og udviklingsinformation i det miljø, der er omfattet af aktiviteten"* (M/250) og
 - Charteret: *"Allerede ved den første kontakt med deltagerne skal canyoning præsenteres som en udendørs sport, der naturligvis indebærer risici"* (M/281)
98. For så vidt angår den funktionelle instruktion, var denne nødtørftig:
99. **Sagsøgte2** angav inden studieturen: *"Forudsætninger: Det er et must at i kan svømme mindst 25 meter og kan få hovedet under vand"* (E/356).
100. **Sagsøgte1** gav ingen funktionel instruktion forud for aktiviteten, men læreren **Lærer1** har angivet, at han på dagen *"for det meste [var] bagtrop og gav kun instruktioner"* (E/362). **Lærer1** har

også angivet i sit hændelsesforløb, at eleverne fik "en grundig instruktion i udstyr og springteknik" (E/361).

101. Ingen af ovenstående bemærkninger om elevernes mundtlige og skriftlige instruktion opfylder imidlertid kvalitetskravet for instruktionsforpligtelsen.
102. Begge de sagsøgte har i skriftvekslingen anført, at eleverne skulle være instrueret i *"at benene skal holdes let bøjet, at der skal spændes i kroppen, og at armene kan bruges som balancestang under spriget, men skal holdes ind til kroppen inden vandspejlet brydes"* (E/61, tilsvarende E/45).
103. Af videomaterialet i bilag 11 (E/213) fremgår det imidlertid ikke, at instruktionerne har været tydeliggjort over for eleverne eller håndhævet af instruktørerne, som **Sagsøgte1** og **Sagsøgte2** har anført (jf. ovenfor pkt. 20 samt til bilag IIB (E/215)).
104. Instruktionen, som beskrevet af de sagsøgte, er endvidere ikke tilstrækkelig i henhold til god skik for bjergguider som udtrykt i Charteret, hvorefter **Sagsøgte2** skulle:

"Under briefinggen [...] forklare, at en perfekt udførelse af forberedelsesspringene er en forudsætning for at kunne udføre sværere spring,

I kløften skal der afholdes debriefing allerede efter forberedelsesspringene for at påpege eventuelle tekniske mangler, der kan forhindre udførelsen af større spring,

Og selvfølgelig skal du ved hvert spring minde om de tekniske elementer, der er nødvendige for at udføre det, samtidig med at du, når det er muligt, holder dig tæt på for at kunne gribe ind i tilfælde af en fejl [...]" (M/283).

105. Som det fremgår af videomaterialet, har **Sagsøgte2** alene lejlighedsvist og ufuldstændigt mindet eleverne om enkelte dele af instruksen før et nyt udspring, men påpegede ikke fejl eller krævede fejlfrie spring før sværhedsgraden blev øget. **Sagsøgte1** har handlet ansvarspådragende ved ikke at sikre, at tilstrækkelige instrukser blev givet og håndhævet over for eleverne på en konsekvent måde.
106. På baggrund af ovenstående og under hensyn til den skærpede ansvarsnorm for de sagsøgte, har hverken **Sagsøgte1** eller **Sagsøgte2** løftet deres instruktionsforpligtelse, hvilket tillige har forårsaget skaden.

3.4 Det utilstrækkelige tilsyn

107. Sidst var **Sagsøgte1** og **Sagsøgte2** forpligtede til at føre effektivt tilsyn med, at aktiviteten blev udført på en sikkerheds- og sundhedsmæssig forsvarlig måde. Dette indebærer, at de sagsøgte skulle sikre, at instruktionen blev givet, og at aktiviteten blev udført i overensstemmelse hermed (M/150 og 152).

108. Litteraturen angiver om forpligtelsen:

"Tilsynet skal først og fremmest sikre, at instruktion i et forsvarligt omfang finder sted. Dette er aktuelt, når instruktionen ikke foretages af den, der fører tilsyn, men af en anden arbejdsleder [...] Herudover skal der føres tilsyn med, at instruktionen også følges. Endelig skal det gennem et regelmæssigt tilsyn sikres, at medarbejderen ikke »falder tilbage« til en ikke-sikkerhedsmæssig handlemåde [...]" (M/159)

109. Hyppigheden af tilsynet afhænger af situationen, hvor de i pkt. 44 anførte skærpende momenter fordrer et intensivt tilsyn. Særligt skærpes tilsynet, når aktiviteten har et højere faremoment end sædvanligt - såsom ved arbejde i "højder" (M/41, 45, 170 og 172).
110. Elevernes mange afvigelser fra den korrekte springteknik er som anført dokumenteret i bilag 11 og IIH. Der henvises til beskrivelsen af videoklippene fra bilag 11 (E/213) ovenfor i pkt. 20 samt videoklip GX014858, GX014854, GX014856, GX014853, GX014849, GX014845, GX014847 og GX014848 i bilag IIB (E/215). Af **Sagsøgte2** eget materiale ses dermed i 8 ud af 20 videoer elever foretage udspring med anvendelse af forkert teknik.
111. Instrukserne er dermed ikke blevet håndhævet konsekvent over for eleverne, og er ikke blevet indskærpet ved fejl (jf. også pkt. 104 og 105). Derimod har **Sagsøgte2** instruktører ansporet eleverne til samt selv udført springene på en måde, der ikke stemmer overens med den korrekte teknik ifølge **Sagsøgte2** eget udsagn (jf. pkt. 20 og 21).
112. Det forhold at der i øvrigt var god stemning på ruten, fritager selvsagt ikke fra ansvar.
113. **Sagsøgte1** og **Sagsøgte2** har dermed ikke opfyldt deres forpligtelse til at gribe ind, da instruksen ikke blev fulgt (M/159-160 og FED.1996.517.V (M/41)), hvor **Sagsøgte2** under aktiviteten løbende burde have foretaget risikovurderinger, og nedskaleret eller standset aktiviteten, da risiciene viste sig større end forventet. Der henvises i den forbindelse til:
- StBSpG § 14(1) og (2) "[Guiden] skal tage hensyn til [deltagernes] fysiske formåen. [Guiden] skal afbryde en tur/rute, hvis de på grund af særlige omstændigheder ikke kan påtage sig ansvaret for dens fortsættelse, eller hvis deltagerne ikke følger deres anvisninger" (E/193)
 - AIGC's etiske kodeks, artikel 14: "[Guiden] skal gribe ind og skal sørge for at håndtere, også på det menneskelige plan, situationer præget af spænding, fare og vanskeligheder" (M/271)
 - Charteret: "Afbrydelse, selv undervejs i nedstigningen, skal være en selvfølge i tilfælde af ugunstige forhold eller markant tvivl, uafhængigt af menneskeligt eller økonomisk pres. At træffe denne beslutning

er en stærk handling, der er symbolsk for vores profession. Den er baseret på erfaring og en objektiv vurdering af data samt prioritering af ens egen sikkerhed og gruppens sikkerhed" (M/281) og

- De franske forbundsregler: "*Det anbefales at foretage en risikoreduktionsanalyse ved hjælp af beslutningsstøtteværktøjer, såsom f.eks. [...]. Disse råd gives med henblik på at forudse, planlægge og tilpasse sig de risici, der kan være forbundet med miljøet, forholdene, deltagerens niveau og menneskelige faktorer" (M/313)*

"[Guiden skal] [t]ilpasse valget af teknikker til fremskridt og force-ring af forhindringer til hver enkelt deltagers tekniske og fysiske niveau"

"Sørg for, at en deltagers adfærd ikke udgør en fare for gruppen eller vedkommende selv"

og

"Vær om nødvendigt klar til at afbryde, trække sig tilbage eller standse fremdriften og søge ly i tilfælde af: [...] Forværring af visse gruppe-medlemmers fysiske eller psykiske tilstand" (sidste tre M/316)

114. **Sagsøgte1** og **Sagsøgte2** så imidlertid bort fra samtlige forudgående faresignaler: Når eleverne foretog teknisk ukorrekte spring, blev de ikke rettet, og ruten blev ikke tilpasset deres tekniske niveau. Da læreren **Lærer1** oplevede smerter i ryggen, blev aktiviteten ej heller nedskaleret eller indstillet. Selv efter **Sagsøger**'s ulykke afbrød **Sagsøgte2** ikke aktiviteten, men gav tværtimod eleven **Elev2** lov til at foretage udspringet fra 13 meters højde. Det utilstrækkelige tilsyn har tillige forårsaget skaden.
115. Læreren **Lærer1** var under hele aktiviteten forpligtet til at føre effektivt tilsyn og gribe ind over for eleverne, når de udførte teknisk forkerte spring, og over for **Sagsøgte2** da **Lærer1** under aktiviteten har kunnet konstatere, at **Sagsøgte2** ansatte ikke gav den fornødne instruktion og ikke førte forsvarligt tilsyn med aktiviteten. Ved ikke at have gjort dette, har **Sagsøgte1** tillige handlet uagtsomt, hvilket har forårsaget **Sagsøger**'s skade. Der henvises i den forbindelse også til U.1997.23.V, U.2008.589.V og Østre Landsrets kendelse af 25. maj 2012 (M/49, 67 og 73), hvor der i alle tilfælde blev lagt vægt på i ansvarsvurderingen, at arbejdsgiveren havde planlagt og var til stede under aktiviteten.
116. Det forhold at **Lærer1** ikke var til stede ved alle elevernes udspring til at føre tilsyn og give instruktion, kan ikke føre til et andet resultat. **Sagsøgte1** havde en forpligtelse til at sikre, at der deltog tilstrækkeligt med lærere til at sikre overholdelsen af gymnasiets forpligtelser, og det forhold at **Lærer2** ikke deltog, kan ikke komme **Sagsøger** til last.

3.5 Sagsøger s deltagelse kan ikke betragtes som accept af risiko eller egen skyld

117. Sagsøgte1 har anført, at "[...] eleverne havde både forud for og undervejs i aktiviteten mulighed for at springe fra, hvis de ikke ønskede at deltage" (E/78), og Sagsøgte2 har anført, "[...] det var valgfrit for deltagerne, om de ønskede at springe eller ej" (E/61).
118. Det fremgår imidlertid af det udsendte program (E/352), at "[u]ndervisningsaktiviteterne er obligatoriske, og her er der mødepligt". Canyoning var en skemalagt "praktisk idrætsaktivitet" (E/349) og må derfor på en studietur i idræt betragtes som en obligatorisk idrætsaktivitet. De elever, som Sagsøgte1 har henvist til blev hjemme fra aktiviteten (E/46), var da også grundet sygdom.
119. Det bestrides derfor også, at Sagsøger s deltagelse i canyoning-aktiviteten udgør egen skyld eller accept af risiko. Sagsøger har deltaget i en obligatorisk skoleaktivitet med mødepligt, som Sagsøgte1 og Sagsøgte2 har tilrettelagt. Uanset at enkelte elever valgte ikke at foretage alle spring, fritager det ikke de sagsøgte fra at sikre, at de aktiviteter, som de sagsøgte satte eleverne til, var forsvarlige, og at eleverne kunne udføre dem uden risiko for betydelig personskade (jf. eksempelvis også FED.1996.1453.V (M/45) om den erfarne tømrers fald og FED.1996.517.V (M/41)). Ligeledes kan det forhold, at aktiviteten foregik i dagstimerne, at det ikke regnede eller lignende bemærkninger naturligvis ikke medføre, at Sagsøgte2 eller Sagsøgte1 går ansvarsfri, særligt henset til den betydelige fare, der er forbundet med aktiviteten (i forhold til eksempelvis brug af en tovbane eller det at stå på en platform af rafter).
120. Gymnasiet og lærerne holder en særlig autoritetsposition over for deres elever, og eleverne har derfor haft tillid til, at Sagsøgte1 ikke ville sætte dem i potentielt farlige situationer i undervisningen. Dertil gentages, at det på ingen måde har været oplyst Sagsøger, at en mulig konsekvens af canyoning-aktiviteten kunne være et rygbrud eller lignende alvorlig skade.

..."

Sagsøgte1 har i sit påstandsdokument anført:

"...

4. ANBRINGENDER

4.1 Ad påstandene nedlagt over for Sagsøger

Til støtte for den nedlagte frifindelsespåstand gøres det overordnet gældende, at Sagsøgte1 ikke er erstatningsansvarlig for den skade, som Sagsøger pådrog sig på en studietur den 2. marts 2023.

4.1.1 Ad ansvarsgrundlaget og kausalitet

For at **Sagsøgte1** kan pålægges et erstatningsansvar, skal der foreligge et ansvarsgrundlag i form af culpa. Ved vurderingen af, om **Sagsøgte1** har handlet culpøst, skal der tages udgangspunkt i de forpligtelser, der påhviler gymnasiet som undervisningsinstitution for **Sagsøger**

Det er **Sagsøger**, som bærer bevisbyrden for, at **Sagsøgte1** har handlet ansvarspådragende. Denne bevisbyrde har han ikke løftet.

Sagsøgte1 har ikke handlet ansvarspådragende i forbindelse med ulykken. Ulykken er således ikke udtryk for en tilsidesættelse af gymnasiets tilsynspligt, men må derimod anses som et hændeligt uheld, som gymnasiet ikke bærer ansvaret for.

Dette understøttes af den indhentede udtalelse fra Retslægerådet. I besvarelsen af spørgsmål A2 bemærker Retslægerådet efter at have gennemset videomaterialet i bilag C således, at:

"På videoen ses et udspring ned i vand, hvor udspringeren lander på fødderne. Typisk vil man ikke forvente en rygfraktur efter et sådan spring. [...]" (understreget her)

Sagsøger gør gældende, at **Sagsøgte1** som den primære arrangør af studieturen bærer et erstatningsansvar for de skader, der er forårsaget af ulykken.

Hertil bemærkes, at det forhold, at **Sagsøgte1** har været den primære arrangør af turen, ikke i sig selv medfører, at gymnasiet bærer et erstatningsansvar for personskader i forbindelse hermed. Som nævnt ovenfor bærer gymnasiet alene et erstatningsansvar, når der foreligger et erstatningsgrundlag i form af culpa, hvilket konkret vil sige ved en tilsidesættelse af skolens tilsynspligt, jf. U.1988.131H og U.2023.902Ø.

Ved vurderingen af, om **Sagsøgte1** har tilsidesat sin tilsynspligt, skal der ifølge retspraksis foretages en samlet vurdering af omstændighederne i forbindelse med ulykken, herunder elevens alder samt de afgivne instruktioner og redskaber forbundet med aktiviteten.

Sagsøgte1 tilrettelæggelse af turen udgør ikke en tilsidesættelse af tilsynspligten. Tværtimod har gymnasiet arrangeret turen og den pågældende aktivitet i tæt samarbejde med virksomheden **Sagsøgte2** som specialiserer sig i netop denne form for ture og aktiviteter, jf. ekstrakten s. 223 og 263. Der er tale om en idrætsaktivitet, som ifølge **Sagsøgte2** hjemmeside er sædvanlig på studieture for gymnasieklasser, og som dermed er alderssvarende for **Sagsøger** og hans klassekammerater, der på daværende tidspunkt gik i 2.g. **Sagsøgte2** har desuden oplyst, at der ikke tidligere er sket uheld eller har været klager fra elever eller forældre i forbindelse med canyoning-aktiviteter på den pågældende rute.

Aktiviteten blev gennemført under overværelse og instruktion fra **Sagsøgte2** uddannede instruktører, som havde ansvaret for sikkerhedsprocedurer, udstyr mv. Den tilstedeværende lærer har på intet tidspunkt stået alene med tilsynet med eleverne, men har derimod fra turens begyndelse fulgt de konkrete anvisninger og instruktioner fra **Sagsøgte2** professionelle instruktører. Hertil kommer, at det anvendte udstyr efter det oplyste var nyt og af høj kvalitet. Dette understøttes fuldt ud af de fremlagte videoklip fra canyoning-turen (ekstrakten s. 213), hvoraf det fremgår, at eleverne blev grundigt instrueret undervejs i aktiviteten både før, under og efter de enkelte spring, at eleverne alle var iklædt behørigt sikkerhedsudstyr af god kvalitet, samt at stemningen på turen generelt var god, og ingen elever blev presset til at udføre aktiviteten.

En eventuel forsømmelse fra **Sagsøgte2** side af sin forpligtelse til som professionel aktør at tilrettelægge og gennemføre de omhandlede aktiviteter på en forsvarlig måde medfører ikke, at **Sagsøgte1** bliver erstatningsansvarlig for de omhandlede skader. Tværtimod er der intet i hændelsesforløbet under planlægningen af studieturen eller umiddelbart op til ulykken, som giver anledning til, at **Sagsøgte1** eller den deltagende lærer skulle have handlet anderledes end som sket.

Omstændighederne i den af **Sagsøger** fremhævede retspraksis, U.1997.23V og U.2008.589V, som angår arbejdsgiveres ansvar for skader i forbindelse med firmaarrangementer, adskiller sig på væsentlige punkter fra denne sag og er derfor uden betydning for denne sag. De skadelidte i de to sager modtog eksempelvis ikke instruktion, modsat tilfældet i denne sag, hvor der blev givet instruktion, og hvor **Sagsøger** tilmed udførte springet korrekt og i overensstemmelse med den givne instruktion.

Sagsøger har tillige henvist til dommene U.2015.3739V, U.2016.1012V og U.2018.1033V og gjort gældende, at domstolene i flere sager om skoleaktiviteter har fastslået, at kravene til instruktion skærpes ved særlige faremomenter, og at mangelfuld instruktion og håndtering af risiko fører til ansvar.

Det bemærkes i den forbindelse, at dommene alle vedrører situationer, hvor uddannelsesinstitutionen og de pågældende lærere alene stod for gennemførelsen og instruktionen af de pågældende aktiviteter, og det var netop fraværet af specifik instruktion om risici ved de pågældende aktiviteter, der begrundede uddannelsesinstitutionernes ansvar.

Omstændighederne i disse domme adskiller sig således også væsentligt fra den foreliggende sag, og ingen af dommene understøtter, at **Sagsøgte1** har handlet ansvarspådragende i forbindelse med **Sagsøger** s ulykke.

Den af **Sagsøgte1** nedlagte frifindelsespåstand bør derfor allerede af den grund tages til følge.

4.1.2 *Ad adækvans*

Det bestrides ikke, at der er årsagssammenhæng mellem udspringet og den pådragne rygskeade, idet Retslægerådet netop i besvarelsen af spørgsmål A1 og A2 ud fra en samlet vurdering af sagens akter vurderede, at det omhandlede udspring er egnet til at forårsage et brud i rygsøjlen, og at der er opstået et brud i rygsøjlen ved aktiviteten, idet **Sagsøger** er landet på benene og har fået en kraftpåvirkning i kroppens længderetning.

At Retslægerådet har vurderet, at udspringet var egnet til at forårsage et brud i rygsøjlen, medfører imidlertid ikke, at det var påregneligt for **Sagsøgte1**

Det bemærkes i den forbindelse, at Retslægerådet netop ved besvarelsen af spørgsmål A2 også udtalte, at man ikke typisk vil forvente en rygfraktur efter et sådant udspring.

Sagsøger har gjort gældende, at **Sagsøgte1** burde have indset, at udspringet kunne forårsage rygskeader som den, har pådraget sig, og at det er et forstærkende moment, at aktiviteten foregik i koldt vand og klippefyldte omgivelser.

Det bestrides, at det skulle være et forstærkende element, at aktiviteten foregik i koldt vand. Det er i det hele udokumenteret, at koldt vand skulle have en sammenhæng med **Sagsøger** s rygskeade.

En årsagssammenhæng mellem vandtemperaturen, udspringet og den pådragne rygskeade understøttes ikke af Retslægerådets udtalelse, som ifølge fast højesterets praksis tillægges størst bevismæssig betydning, ved tvivlsmæssige spørgsmål af lægefaglig karakter, jf. U.2011.1985H og U.2012.2637H.

4.1.3 *Ad eventuel regulering af canyoning-aktiviteten*

Sagsøger har i øvrigt anført, at italiensk politi skulle have oplyst **Elev1** om, at det ikke var tilladt at udøve canyoning på det pågældende tidspunkt.

Det bestrides som udokumenteret, at det ikke var tilladt at udøve canyoning på det pågældende sted på det pågældende tidspunkt. Det er et forhold, som ville kunne dokumenteres ved fremlæggelse af dokumentbeviser, og sådant bevis er ikke ført.

Det gøres herunder gældende, at en vidneforklaring om et forhold, der ville kunne dokumenteres ved fremlæggelse af dokumentbeviser, ikke er tilstrækkelig til at løfte beviset for, at det ikke var tilladt at udøve canyoning på det pågældende tidspunkt. Der er i øvrigt ikke fremlagt nogen form for dokumentation for, at politiet oprettede en sag på baggrund af det passerende, og allerede af den grund må synspunktet afvises.

Det må ved bevisbedømmelsen i øvrigt lægges **Sagsøger** til last, at dette synspunkt fremsættes på et så sent tidspunkt, kort før forberedelsens afslutning – uagtet synspunktet kunne have været fremført ved sagens anlæg for mere end 2 år siden.

Sagsøger

canyoning i Comune di X
gulering af canyoning i
i Italien.

har fremlagt en forordning med regulering af
(ekstrakten s. 147), som vedrører re-
bækken i det nærliggende Comune di X

Det er ikke dokumenteret, at ulykken den 2. marts 2023 fandt sted i Comune di X og forordningen er allerede af den grund ikke relevant for denne sag.

Selv hvis forordningen måtte anses for relevant, bestrides det, at sæsonbegrænsningen – hvorefter canyoning i det pågældende område alene er tilladt fra den 1. april til den 15. oktober (art. 2) – er begrundet i sikkerhedsmæssige hensyn til koldt vand, som **Sagsøger** synes at gøre gældende.

Det fremgår af forordningens præambel, at reguleringen er begrundet i en bred vifte af hensyn, herunder risikoen for ulykker og behovet for at sikre udøvernes sikkerhed, men tillige hensynet til at bevare det akvatiske økosystem og det naturlige miljø, hensynet til fiskeri i bækken, hensynet til lokale borgere og turister, der benytter bækkens nedre del til badning i sommersæsonen, samt hensynet til at undgå gener for borgerne i X. Sæsonbegrænsningen er således udtryk for en samlet afvejning af en række hensyn og kan ikke reduceres til et spørgsmål om vandtemperatur.

Det bemærkes endvidere, at forordningen ikke alene regulerer, i hvilke måneder canyoning må udøves, men tillige fastsætter specifikke tidspunkter på dagen for adgang til og udgang fra kløften, herunder at der er fastsat en seneste indgangstid til kløften (art. 2). Denne regulering af daglige tidspunkter understøtter, at forordningen er udtryk for en samlet forvaltning af aktiviteten under hensyntagen til en række praktiske og miljømæssige forhold. Det fremgår ingen steder af forordningen, at de fastsatte begrænsninger – hverken sæsonbegrænsningen eller de daglige tidsbegrænsninger – er begrundede i hensynet til koldt vand.

4.2 Ad påstandene nedlagt over for Sagsøgte2

Til støtte for de over for **Sagsøgte2** nedlagte frifindelses- og friholdelsespåstande gøres det overordnet gældende, at **Sagsøgte2** som professionel virksomhed med speciale i den omhandlede form for ture og aktiviteter bærer det fulde erstatningsansvar i det indbyrdes forhold mellem **Sagsøgte1** og **Sagsøgte2**

er netop i kraft af sin ekspertise og sit indgående kendskab til området blevet betalt for at arrangere og afholde den pågældende aktivitet.

Det fremgår af **Sagsøgte2** hjemmeside, at **Sagsøgte2** har stor erfaring med at arrangere canyoning i forbindelse med studieture (ekstrakten s. 263). **Sagsøgte1** har derfor med rette kunnet lægge til grund, at **Sagsøgte2** var i stand til at tilrettelægge og gennemføre aktiviteten på en måde, som

var alderssvarende og sikkerhedsmæssigt forsvarlig for de deltagende gymnasieelever.

Såfremt **Sagsøgte1** dømmes in solidum med **Sagsøgte2** skal **Sagsøgte2** på denne baggrund friholde **Sagsøgte1** for ethvert beløb, som gymnasiet måtte blive pålagt at betale til **Sagsøger**.

Som følge heraf bør **Sagsøgte1** desuden frifindes for den af **Sagsøgte2** nedlagte påstand.

For så vidt angår det af **Sagsøgte2** anførte om erstatningsansvarslovens § 25 og de forsikringsmæssige forhold bemærkes, at dette ikke medfører, at ^{Sagsøgte1} skal bære den fulde erstatningsbyrde.

Sagsøgte2 erstatningsansvar som professionel arrangør af rejseprogrammer og gruppeaktiviteter inden for **Sagsøgte2** afhænger i sagens natur ikke af, om og i hvilket omfang selskabet er forsikret.

Hertil kommer, at det under alle omstændigheder igennem en længere periode har fremgået af rejse- og handelsbetingelserne på **Sagsøgte2** hjemmeside, at "**Sagsøgte2** er dækket af Udvidet Ansvarsforsikring" (ekstrakten s. 326 og 345).

På trods af dette har **Sagsøgte2** under den foreliggende retssag oplyst, at **Sagsøgte2** ikke er – og aldrig har været – omfattet af en udvidet ansvarsforsikring, og at det beror på en misforståelse, at dette har fremgået af selskabets hjemmeside.

Sagsøgte2 henviser i denne forbindelse til en række e-mails, herunder fra det østrigske forsikringsselskab ^{Forsikringsselskab2} som allerede den 31. juli 2023 oplyste, at **Sagsøgte2** og selskabets ansatte ikke var omfattet af nogen ansvarsforsikring (ekstrakten s. 255).

Sagsøgte2 har således i hvert fald siden dette tidspunkt været bekendt med, at oplysningen i rejseog handelsbetingelserne på hjemmesiden var urigtig.

Ikke desto mindre fremgik det fortsat af rejse- og handelsbetingelserne på **Sagsøgte2** hjemmeside den 4. oktober 2024 og så sent som den 8. januar 2026, at "**Sagsøgte2** er dækket af Udvidet Ansvarsforsikring", jf. udskrift af 8. januar 2026 (ekstrakten s. 326 og 345). Rejsebetingelserne er angivet som værende en del af kontraktforholdet mellem kunden og **Sagsøgte2**. Oplysningen er efterfølgende fjernet fra hjemmesiden.

På baggrund af ovenstående må det lægges til grund, at oplysningen om forsikringsdækningen også fremgik af **Sagsøgte2** hjemmeside forud for studieturen og ulykken den 2. marts 2023, hvor **Sagsøger** kom til skade med sin ryg. Det må endvidere lægges til grund, at **Sagsøgte1** i forbindelse med sit valg af professionel arrangør af aktiviteterne på studieturen på baggrund af rejse- og handelsbetingelserne er blevet givet det indtryk, at **Sagsøgte2** var dækket af en udvidet ansvarsforsikring, og at det

tilmed var oplyst som værende en del af kontraktforholdet mellem ^{Sagsøgte1} og **Sagsøgte2**

Det gøres på denne baggrund gældende, at **Sagsøgte1** så meget desto mere ikke har handlet ansvarspådragende ved at lade **Sagsøgte2** arrangere og instruere den omhandlede aktivitet.

Det gøres desuden gældende, at **Sagsøgte2** under nærværende retssag skal stilles, som om selskabet havde tegnet en udvidet ansvarsforsikring som angivet i rejse- og handelsbetingelserne. **Sagsøgte2** synspunkter vedrørende den indbyrdes fordeling mellem flere solidarisk erstatningsansvarlige i henhold til erstatningsansvarslovens § 25 er også af denne grund uden betydning for sagen.

På denne baggrund gør **Sagsøgte1** gældende, at gymnasiet skal frifindes for den af **Sagsøgte2** nedlagte påstand, og at **Sagsøgte2** – såfremt de sagsøgte dømmes in solidum – skal friholde **Sagsøgte1** for ethvert beløb, som gymnasiet måtte blive pålagt at betale til **Sagsøger** som følge af ulykken.

..."

Sagsøgte2 har i sit påstandsdokument anført:

"...

Anbringender og indsigelser

Det gøres til støtte for frifindelsespåstanden overfor sagsøger gældende, at det ikke er godtgjort af sagsøger, at **Sagsøgte2** ikke har handlet ansvarspådragende.

Det bestrides således, at sagsøger har løftet bevisbyrden for, at **Sagsøgte2** ved den konkrete aktivitet har tilsidesat en sikkerhedsmæssig forpligtelse.

Aktiviteten blev planlagt, udformet og gennemført forsvarligt og inden for rammen af, hvad der var aftalt med og ønsket af **Sagsøgte1** ^{Sagsøgte2} udformede og planlagde aktiviteterne på gymnasiets anmodning. Canyoning indgik som planlagt praktisk idrætsaktivitet på studieturen, jf. bilag 1 og 2. Aktiviteten blev dermed gennemført i overensstemmelse med gymnasiets ønske om, at eleverne på netop denne tur og på det valgte tidspunkt af året skulle have mulighed for at deltage i canyoning.

Den omhandlede rute i Valle **A** var en rute, der vel at mærke også var egnet for begyndere med guider, jf. bilag IIH. Der har **Sagsøgte2** bekendt ikke tidligere været uheld på den pågældende rute, heller ikke mindre tilskadekomster, og der er heller ikke efterfølgende indtruffet uheld på ruten. Skadeshi-

storikken understøtter således, at ruten og aktiviteten ikke frembød en sådan særlig eller ukendt risiko, som sagsøger gør gældende.

Instruktør havde knap 20 års erfaring med **Sagsøgte2** herunder canyoning, og den fornødne uddannelse som canyoning-guide. Han var guide på turen, mens **Hjælper** deltog som hjælper. Det er ikke godtgjort, at der for aktiviteten gjaldt eller gælder et krav om, at ruten skulle gennemføres under deltagelse af flere eller andre guides, end det var tilfældet.

Ved turens begyndelse blev der givet fælles sikkerhedsbriefing. Deltagerne modtog derudover instruktion ved hver aktivitet og ved hvert spring. Instruktionen angik blandt andet kropsspænding, let bøjede ben, armenes placering, springets retning og afsætningspunkt. Bilag D bekræfter, at springene steg i højde og sværhedsgrad, at de høje spring var frivillige, og at der blev instrueret ved hvert spring. **Instruktør** stod ved siden af sagsøger ved det omhandlede spring og instruerede om retning og afsæt. Seler og hjelme blev kontrolleret løbende, ligesom der løbende blev holdt øje med deltagernes velbefindende og brug af udstyret.

Det udleverede udstyr var af mærket Petzl, anvendtes maksimalt i to sæsoner og var forud for udleveringen gennemgået for fejl og mangler. Det udstyr, som sagsøger benyttede, havde alene været anvendt én sæson.

På videoen i bilag C ses, at sagsøger bar sele og sikkerhedshjelm, og at **Instruktør** stod ved udspringsstedet og instruerede.

Sagsøger har i øvrigt hverken foranstaltet syn og skøn eller indhentet sagkyndig erklæring om ruten, udstyret, instruktionen, bemanningen eller sikkerhedsprocedurerne. Det må derfor komme sagsøger bevismæssigt til skade, at der ikke foreligger et sagkyndigt grundlag for synspunktet om, at den konkrete afvikling afveg fra fagligt forsvarlig praksis.

Det gøres endvidere gældende, at sagsøger med sin viden om og ved sin deltagelse i canyoning-aktiviteten accepterede den sædvanlige og kendelige risiko, der knytter sig til frivillig deltagelse i netop canyoning og herunder til spring fra flere meters højde i vand.

Risikoaccepten fritager ganske vist ikke **Sagsøgte2** for ansvar for dokumenterede fejl eller forsømmelser. Risikoaccepten er imidlertid et væsentligt moment ved vurderingen af, om den skade, der indtrådte ved et spring, som efter det foreliggende blev udført med relevant instruktion, sikkerhedsudstyr og mulighed for at fravælge springet, kan begrunde et culpaansvar.

Sagsøger var allerede før studieturen bekendt med, at canyoning-aktiviteten kunne indebære spring fra omkring 12 meters højde, og deltog efter den fælles briefing og de konkrete instruktioner afgivet forud for canyoning-aktivitetens gennemførelse. Springene var gradvist stigende, og deltagelse i de høje spring var frivillig, hvilket understøttes af, at ikke alle eleverne/deltagerne gennemførte springene, jf. bilag D. Sagsøger havde således både kendskab til aktivitetens karakter og en reel mulighed for at fravælge det omhandlede spring.

Retslægerådet har ved besvarelsen af spørgsmål A2 anført, at man typisk ikke vil forvente en rygfraktur efter et sådant spring. Udtalelsen understøtter, at udspringet ikke udgjorde en særlig risiko i forhold til den konkrete skadefølge, og at skadefølgen ikke i sig selv dokumenterer en fejl ved Sagsøgte2 afvikling af aktiviteten. Det samme gælder sagsøgers synspunkt om, at vandet var koldt, idet en sammenhæng mellem vandtemperaturen og den konkrete rygskaade hverken er understøttet af Retslægerådets udtalelse eller af sagens øvrige beviser.

Det bestrides derudover, at canyoning ikke var tilladt på det konkrete sted og tidspunkt. Det af sagsøger påberåbte synspunkt om en udtalelse fra lokalt politi blev først fremsat i processkrift 2 og er udokumenteret. Den af sagsøger fremlagte regulering vedrører Comune di X og -floden. Den konkrete aktivitet fandt imidlertid sted i en anden dal, Valle A og i en anden kommune, Comune Y jf. bilag IIG. Det er således ikke dokumenteret, at den kommunale regulering af canyoning-aktiviteter i Comune di X angår den konkrete slugt.

Sagsøgte2 er heller ikke blevet mødt med kritik, påtale, henstilling eller sanktion fra politi eller anden myndighed vedrørende den konkrete aktivitet.

De af sagsøger påberåbte domme om erstatningsansvar for tilskadekomst under skoleaktiviteter kan ikke føre til et andet resultat. I U.2015.3739V, U.2016.1012V og U.2018.1033V forelå ansvar på baggrund af de pågældende uddannelsesinstitutioners egen gennemførelse af aktiviteterne og mangelfuld specifik instruktion om de relevante risici. I denne sag blev aktiviteten derimod gennemført og overvåget af professionelle instruktører, med sikkerhedsudstyr og med konkret instruktion før og under aktiviteten. De faktiske omstændigheder er derfor ikke sammenlignelige.

Det bestrides på den baggrund, at sagsøger har løftet bevisbyrden for, at Sagsøgte2 har begået fejl eller forsømmelser, der kan begrunde et erstatningsansvar.

Til støtte for friholdelsespåstanden overfor **Sagsøgte1** gøres det gældende, at **Sagsøgte1** skal friholde **Sagsøgte2** for et evt. erstatningsansvar overfor sagsøger fuldt ud i medfør erstatningsansvarslovens § 25.

Studieturen var gymnasiets arrangement. Gymnasiet tilrettelagde turen under inddragelse af **Sagsøgte2** og begge parter deltog i udformningen af programmet, jf. bilag 1. Det var gymnasiets, der ønskede, at canyoning skulle indgå som praktisk idrætsaktivitet på netop denne studietur og på det valgte tidspunkt af året, jf. bilag 2. **Sagsøgte2** planlagde og afviklede herefter aktiviteten i overensstemmelse med den aftalte ramme.

Hvis retten måtte finde, at der burde være foretaget en anden risikoafvejning med hensyn til aktivitetens art, den konkrete rute, springenes højde eller tidspunktet på året, beror dette forhold ikke alene **Sagsøgte2** faglige gennemførelse. Det angår tillige gymnasiets valg af studieturens indhold, aktivitet og tidspunkt. Gymnasiet havde endvidere lærer med på turen og et selvstændigt tilsynsansvar over for eleverne under studieturen.

Det gøres derudover gældende, at **Sagsøgte1** er omfattet af statens selvforsikringsordning, mens **Sagsøgte2** ikke har en ansvarsforsikring, der dækker selskabet eller dets ansatte, jf. bilag IIE. Ansvarsforholdets beskaffenhed og de forsikringsmæssige forhold tilsiger derfor, at **Sagsøgte1** i det indbyrdes forhold skal bære erstatningsbyrden fuldt ud ...”

Parterne har under hovedforhandlingen nærmere redegjort for deres opfattelse af sagen.

Rettens begrundelse og resultat

Sagsøger, født den 4. november 2004, var i skoleåret 2022/2023 elev i 2.u på **Sagsøgte1**

Under en studietur til Frankrig/Italien, der var arrangeret af **Sagsøgte1** med **Sagsøgte2** som udbyder af blandt andet canyoning, kom ^{Sagsøger} den 2. marts 2023 til skade, idet han under canyoning aktiviteten i Valle **A** kløften i Norditalien pådrog sig en fraktur i ryggen ved et spring på ca. 13 meter fra en klippe til en dyb pool.

Retslægerådet har i sin besvarelse anført, at man typisk ikke vil forvente en rygfraktur efter det spring, som **Sagsøger** udførte. Retslægerådet har imidlertid på baggrund af en samlet vurdering af sagens akter anført, at udspringet er egnet til at forårsage et brud i rygsøjlen. Årsagssammenhængen mellem **Sagsøger** s skade og det udførte spring er herefter ikke bestridt.

Sagsøger har gjort gældende, at **Sagsøgte1** og **Sagsøgte2** culpøst forårsagede hans skade, navnlig som følge af ufor-
svarlig tilrettelæggelse, utilstrækkelig instruktion og tilsidesættelse af deres til-
synsforpligtelse.

Efter bevisførelsen lægger retten til grund, at baggrunden for **Sagsøgte1**
valg af **Sagsøgte2** som leverandør af adventure aktiviteter – herunder
canyoning – til den studietur, som **Sagsøger** deltog i,
var **Sagsøgte2** renommé og **Sagsøgte1** tidligere gode erfaringer
med **Sagsøgte2**. I forhold til **Sagsøgte2** tilrettelæggelse af canyoning
aktiviteten lægger retten efter navnlig de foreviste videooptagelser og forklarin-
gerne fra **Instruktør** og **Hjælper** til grund, at canyoning ruten i
Valle A er velegnet til personer uden forudgående erfaring med canyo-
ning, blandt andet som følge af rutens progression fra lave til højere spring.

Guiderne havde få dage forud for turen den 2. marts 2023 tjekket Valle A
rutens sikkerhedsmæssige stand i forhold til eventuelle ændrede forhold
fra det foregående år, og det kan ikke lægges til grund, at det af **Sagsøgte2**
udleverede udstyr i form af våddragter, sko, seler og hjelme var mangelfuldt på
nogen måde, der kan have forårsaget eller bidraget til **Sagsøger**
s skade. Efter bevisførelsen må det også lægges til grund, at ingen af
eleverne var tvunget til eller blev eller følte sig pressede til at foretage spring el-
ler i øvrigt deltage i aktiviteter, som de ikke følte sig fysisk eller mentalt rustede
til at udføre.

Ved forklaringerne er det godtgjort, at **Instruktør** ved turens begyn-
delse foretog en grundig sikkerheds- og instruktionsbriefing, som eleverne op-
mærksomt fulgte, samt at han og den medhjælpende guide **Hjælper** i for-
nødent omfang gentog instruktionerne undervejs på ruten. Ved det sidste 13
meters spring gav **Instruktør** instruktioner individuelt til hver elev
forud for dennes spring. Det må lægges til grund, at dette også gjaldt for ^{Sagsøger}
, og efter forklaringerne afgivet af **Sagsøger**
og af **Instruktør** **Elev2**
Lærer1 og **Hjælper** der overværede **Sagsøger**
s sidste spring fra ca. 13 meter, lægger retten til grund, at **Sagsøger**
udførte dette spring teknisk korrekt.

Retten finder på denne baggrund og efter sagens øvrige oplysninger, at tilrette-
læggelsen af canyoning aktiviteten den 2. marts 2023 var forsvarlig både i for-
hold til **Sagsøger** og de øvrige deltagende elever, og at
alle de deltagende elever modtog tilstrækkelig og forsvarligt udført instruktion
både ved opstart på ruten og undervejs. Retten finder endvidere, at ^{Instruktør}

s og **Hjælper** tilsyn undervejs på ruten var tilstrækkeligt og forsvarligt.

Efter en samlet vurdering af bevisførelsen finder retten således, at hverken ^{Sagsøgte1} eller **Sagsøgte2** ved tilrettelæggelsen af, instruktionerne om, tilsynet med eller andre omstændigheder ved canyoning aktiviteten i Valle A den 2. marts 2023 udviste culpøs adfærd. **Sagsøger** s synspunkter om blandt andet mulige restriktioner på canyoning aktiviteter i nærliggende kløfter, manglende forespørgsel til hans evner og manglende optræning af ham forud for studieturen kan ikke føre til andet resultat.

Rygfrakturen, som **Sagsøger** fik ved kontakten med vandet under det sidste 13 meter spring, var ikke forventelig. Det forhold, at skaden alligevel skete, var et hændeligt uheld, som hverken **Sagsøgte1** eller **Sagsøgte2** ved handlinger eller undladelser er ansvarlige for.

Retten frifinder derfor **Sagsøgte1** og **Sagsøgte2**

Efter sagens udfald skal **Sagsøger** betale sagsomkostninger til **Sagsøgte1** og til **Sagsøgte2** **Sagsøger** har den 15. januar 2026 forøget sagsgenstandens værdi fra 180.621,16 kr. til 3 mio. kr., under sagsforberedelsen har der en gang været stillet spørgsmål til Retslægerådet, og det udskilte spørgsmål om ansvarsgrundlag har været hovedforhandlet over to retsdage.

Herefter fastsættes de sagsomkostninger, som **Sagsøger** skal betale til **Sagsøgte1** efter sagens værdi, forløb og udfald til 180.000 kr., som er til dækning af udgifter til advokat. **Sagsøgte1** er ikke momsregistreret.

De sagsomkostninger, som **Sagsøger** skal betale til **Sagsøgte2** fastsættes efter sagens værdi, forløb og udfald til 144.000 kr., som er til dækning af udgifter til advokat. **Sagsøgte2** er momsregistreret.

THI KENDES FOR RET:

Sagsøgte1 frifindes.

Sagsøgte2 frifindes.

Sagsøger skal til **Sagsøgte1** betale sagsomkostninger med 180.000 kr.

Sagsøger skal til **Sagsøgte2** betale sagsomkostninger med 144.000 kr.

Beløbene skal betales inden 14 dage.

Sagsomkostningerne bliver forrentet med procesrente efter rentelovens § 8 a.